

Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

Disputationes Chirurgicae Selectae

Haller, Albrecht von

Lausannae, MDCCLV.

VD18 90538919

LXXII. Dissertatio Medico-Chirurgica, De Hernia Vesicae Urinariae.

urn:nbn:de:gbv:45:1-16590

L X X I I .

DISSERTATIO
MEDICO-CHIRURGICA,
D E
HERNIA VESICÆ URINARIÆ.

Quam Præside

D. JOANNE SALZMANN,

Tuebatur.

JOAN. PETRUS DIVOUX,

COLMARIÆ - ALSATIENSIS.

Argentorati 12 Augusti anno 1732.

LXXII

DISSERTATIO

MEDICO-CHIRURGICA

DE

MENIA VESICAE URINARIAE

DE

JOHANNES STEINMANN

JOHANNES STEINMANN

COLLEGIUM MEDICORUM

AGGREGATI

T H E S. I.

Cum nemini non constet, rectum normam esse obliqui; antequam ad herniæ vesicæ urinariæ, de qua impræsentiarum agere nobis animus est, pathologiam devolvamur, non male nos acturos esse speramus, Anatomicam partium affectarum prælibare descriptionem. Etenim suo jam tempore medicorum princeps Hippocrates [a] dixit: *Natura corporis principium sermonis in arte medica sit. Neminem etiam ignorare arbitratur Jo. Conrad. Barchusen [b] neque medicina neque sapientiæ studiosos posse de corporis humani statu tam sano, quam morbido differere ex amissim, nisi extrinsecam juxta & intrinsecam corporis structuram habuerint quoque perspectam.* Cum quo apprimè consentit Carol. Drelincurtius [c] de anatomia, vero totius medicinæ oculo & fidissimo clavo ita loquens: *Qui anatomes luce atque beneficio non fruuntur, morbis tamen gravioribus curandis sese accingit, tanquam nauclerus oculis & mente captus, citra clavum & navigatoriam aciem, astuosum atque procellosum in æquor vela pandit naufragium tandem misere facturus.* Egregie sane dicta; quis enim statum præternaturalem facile dignoscet? Quis symptomata morbum, ut umbra corpus, sequentia feliciter enucleabit, justam veramque prognosin indigitabit, tandemque salutarem medelam ægrotantibus cito, tuto & jucunde afferet, statu naturali non probe cognito atque perspecto?

T H E S. I I.

Organum principalis affectum atque hocce in morbo potissimum considerandum vesica urinaria est. Verumenimvero cum naturalis partium inum ventrem aliquibus in locis investientium conformatio, non in notitiam solum affectuum istis accidentium nos deducat, sed etiam quomodo & per quas vias dictæ partes prolabi queant, & re ipsa prolabantur, doceat; operæ pretium fore arbitramur, de iisdem sermonem etiam facere. Ad hanc classẽ pertinere musculos abdominales, nemo, qui anatomix modo & chirurgix limina salutavit, inficias ibit. Quorum quinque paria in anatomicorum scholis plerumque demonstrantur: oblique descendens [d], quod omni laude major Herm. Boerhaave [e] obliquum exterius, alii obliquum majus appellant; oblique ascendens [f] vel juxta modo laudatum Boerhaave [g] obliquum inferius, secundum alios obliquum minus, transversum [h] rectum

[a] Libr. de loc. in hom. §. IV.

[b] Hist. med. Dialog. III.

[c] Prælud. anat.

[d] Vesal. libr. II. tab. I. Eustach. tab. 28. Heist. comp. anat. §. 205.

[e] Institut. med. §. 86.

[f] Spiegel. lib. IV. tab. 10. Eustach. tab. 32. Heist. l. c.

[g] l. c.

[h] Vesal. libr. II. tab. 5. Eustach. tab. 33.

Tom. III.

rectum [*i*] & pyramidale [*k*]; octo musculi priores à fibrarum vel obliquæ, vel rectæ, vel transversim excurrentium, seque invicem interfecantium tractu nomina sua acceperunt; duo posteriores appellati sunt à figura, qua haud inepte pyramidem referunt, qui vero musculi mox plane deficientes, mox alteruter in uno tantum latere sese conspiciendum præbens [*l*] æque ac recti, cum ad institutum nostrum nihil faciant, iisdem non immorabimur. Reliquorum vero musculorum, abdomen ab injuriis externis muniendum atque firmanium, potiore habendam esse rationem omnes uno ore confitentur. Ne autem, quæ supervacanea videntur, in medium proferamus, horum musculorum origini atque insertioni recensendæ superfedemus, potius perlustraturi, quomodo herniis hæ partes faveant.

T H E S. I I I.

Conferunt autem modo enumerati musculi suum ad hernias symbolum ea parte, qua perforati sunt, id est, quatenus partibus egressuris transitum quandoque concedunt. Tribus vero id fieri locis autoplia anatomica comprobatur, quæ musculorum perforationes hiatus vel annuli nuncupantur. Quorum primus, reipsa annulus dicendus, est in medio abdominis in linea ab *Adr. Spigelio* alba dicta, inter utrumque musculum rectum, efformaturque à tendinibus musculorum oblique descendentium & ascendentium, nec non transversalium unitis, accedente nonnunquam tractu tendineo musculi recti transverso, quorum plures sunt & inscriptiones vocantur. Transitum præbet hic hiatus vasis, nempe venæ uni & duabus arteriis in funiculum compactis, fœtui in utero hospitanti nutriendo dicatis, atque in scholis medicorum umbilicalibus nominatis. Postquam vero fœtus ex uteri ergastulo in liberiores auras erupit, inque theatrum mundi editus est, occluditur & obturatur, usu dictorum vasorum cessante, fœtuque per alias jam vias nutrito, nihilo tamen secius, præprimis in juniore ætate, accedente causa vel externa vel interna violenta annulus hicce dilatatur, atque partibus exitum molientibus eundem concedit, simulque herniæ umbilicali favet. Alterum hiatus musculis abdominis insculptum & figura ovalem quod concernit: notum est, eum in interiore inguinis regione magis situm obtinuisse, ubi herniæ parvæ quidem, sed lethales [*m*] oriuntur, transitumque vasis, extremitatum inferiorum nutritioni inservientibus præbere, quæ in medicorum scholis cruralia audiunt. Unde efformetur hic annulus nondum extra

con-

[*i*] Spigel. lib. IV. tab. 8. Eustach. tab. 28. Heist. comp. anat. §. 205 multi anatomicorum rectum in plures musculos subdividunt, unde 7. 8. l. 9. musculorum paria nascuntur.

[*k*] Fallop. instit. anat. pag. 431. Bidloo tab. 32. fig. 1.

[*l*] Heist. l. c. ut & icones horum musculorum nitidissime delineatas vid. in Cowperi Myotomia.

[*m*] Verheyen. anat. tract. II. cap. 7. & tab. 10. ubi locus bacillo immisso notatur.

controverſiæ aleam poſitum eſt. *Dn. Poupartius* [n] hunc hiatus à ligamento robuſto, è ſpina anteriore offis ilei ad ſupremam offis pubis partem expoſito, formari ſtatuit; verum aliqui primi ordinis anatomici non modo huic ſententiæ non ſubſcribunt, ſed huius ligamenti exiſtentiam diſertis verbis negant, quos inter eminent *Perſpicaciſſimus Jo. Bapt. Morgagnus* [o] & *Dexterrimus Cowperus* [p] afferentes illud potius eſſe imam oram ſeu limbum tendinis muſculi oblique deſcendentis, quod aſſertum exoſculatus quoque eſt *Celeberrimus Heiſterus* [q]. Alii vero pro peculiari ligamento illud haberi poſſe autumant, eo quod autopſia teſte, (I) multo craſſius & firmius eſt quam dicti muſculi aponeuroſis. (II) fibræ illius magis albicant; quam li-tem noſtram non facimus, hoc unice addentes, quod in ſæminis validius illud exiſtat, & ab hoc ſive ligamentum ſit, ſive ima tendinis muſculi obliqui externi ora, annulus ovalis ſive hiatus cruralis generetur. Vocatur à Gallis *Parcade*, quo tamen jure cum figura fornicata comparari queat, nos hic non diſpiciemus. Quidquid ſit, admiranda Summi omnium rerum Condiſtoris Sapientia mechanica hac ſtructura cautum eſt, ne partes in abdomine liberius fluctuantes, levi cauſa, eaque violenta prolaberentur & herniæ generarentur; totam quippe viſcerum imi ventris molem quaſi ſuſpendit & ſuſtentat hoc ligamentum, unde & ſuſpenſorium [r] vocatur, atque robore ſuo ligamenti munus re ipſa præſtat, cujus ſuo jam tempore, utut non ſub ligamenti nomine meminit *Andr. Veſalius* [s] illudque *Gabr. Fallopius* clariuſ deſcripſit [t]. Annulus hic à quacumque cauſa violenta dilatatus partibus inde egreſſuris viam pandit, & herniæ crurali anſam præbet atque occaſionem, nempe herniis iſtis parvis lethalibus, de quibus ſupra jam dictum.

T H E S. I V.

Supereſt tertius adhuc conſiderandus annulus, quem proceſſus peritonæi in viris, vaſa humani generis propagationi dicata involventes, in mulieribus ligamenta uteri rotunda ſeu teretia, vaſculoſa recentioribus credita trajiciunt. In his capacitate minor & ſitu inferior eſt, quam in viris, in utroque ſexu inferius anguſtior, ſuperius amplior obſervatur. In ſtatu præternaturali omento, nec non inteſtinis inde egreſſuris tranſitum haud deneget, frequentius in viris, quam in ſæminis ob rationem modo allegatam. Formatur hoc foramen (I) à muſculo oblique deſcendente ſeu externo, quod non tam annularis quam ſemiovalis figuræ, duos circiter digitos tranſverſos longum & dimidium fere latum eſt, à duabus ejus aponeuroſis appen-

M m 2

dici-

[n] Hiſt. Acad. Reg. Scient. an. 1705. p. 64.

[o] Adverſ. anatomic. III. animadverſ. I.

[p] Myotomia nova p. 2. & tab. 14. & 15.

[q] Compend. anat. nota IV.

[r] Hiſt. Acad. Reg. Scient. ann. 1705. p. 64.

[s] Fabric. corp. hum. libr. II. p. 31.

[t] Inſtit. anat. de muſc. abdom.

dicibus seu ligamentis, columnæ, Gallis *Piliers* dictis, construitur, cujus margines firmiores & fimbriam velut constituentes fibræ tendineis à fascia lata venientibus debentur, ab iisque non parum roboris acquirunt. Dictæ columnæ, quæ in supernam & infernam non male distinguuntur, ex uno latere in alterum progressæ crucis in modum se invicem decussant, ossique pubis firmiter annectuntur [v]; in adulto illud folii myrtini magnitudinem [x] adæquare potest. (II) ab oblique ascendente seu interno, cujus fibræ carneæ prope connexionem cum externo à se invicem secedentes iisdem partibus commeatum largiuntur. Quandoque inter istas & manipulum fibrarum ad musculus cremasterem pertinentium vasorum funiculus decurrit. *Nic. Blegny* [y] cum multis aliis tertium addit in musculo transverso, quem magni nominis anatomici non admittunt. Præ aliis *Illustr. Jo. Bapt. Morgagnus* [z] qui transversi præsertim tendinem non foramine, neque, ut oblique externi tendo solet, dimidiato foramine pertusum, sed integro suo inferiore limbo iisdem processibus transversim superpositum se invenisse perhibet. Proinde vasa spermatica eundem non penetrant, sed sub ejus limbo versus os ileum pergentia ad latus externum emergunt. Cognitio situs anulorum in reductione partium loco motarum magni utique est momenti, dum enim reductionem partis alicujus prolapsæ suscipimus, maximo nobis cavendum est opere, ne eandem è directo tentemus, si enim hoc modo quis procedere vellet, partem elapsam inter duos musculos magis, quam in abdominis cavum impelleret. Differunt autem modo descripti hiatus (I) ratione situs, quo sibi e regione non correspondent in statu naturali (nam in præternaturali, nempe in herniis magis paralleli observantur) ille enim ab obliquo interno formatus elatior, & à linea alba remotior est, quam qui ab obliquo externo formatur. Unde factum, ut oblique versus anteriora vasa spermatica decurrant. Cujus rei rationem reddit *Clariss. Verheyenius* [a] quia si talis foraminum situs non esset, ubi pervenissent ad os pubis dicta vasa, deberent subito, & quasi ad angulum acutum insecti & tendere recta versus anteriora, qua inflexione multum impediretur liber sanguinis transitus in arteriis spermaticis admodum necessarius. Cum vero dicta vasa ab origine paulatim tendant ad latus, indeque rursus inter duplicaturam peritonæi sensim vergant antè ad scrotum, nullum in toto tractu angulum notabilem, nullamque sanguini transeunti difficultatem creant. Id quod de vasis spermaticis dictum modo est, de ligamentis rotundis seu teretibus, quæ in sequiore sexu occurrunt, etiam valet, utpote quæ nil nisi congeries vasculorum esse à recentioribus

[v] Vid. solertiff. corp. hum. indagatorem *Jac. Benign. Winsloun* in opere anatomico nuperrime edito, in quo accuratius quam plerique hætenus anatomici versatus est, quodque *Exposition anatomique de la Structure du corps humain* inscripsit, tr. de muscul. §. 50. & seqq.

[x] *Zodiac. med. Gall. ann. I. de art. herniar. cur. part. 1. S. 1. cap. 2.*

[y] loc. cit.

[z] *Advers. anat. II. animadv. X.*

[a] *Anat. corp. hum. tract. II. cap. 7.*

ribus censentur, adeoque ligamenta vasculosa audiunt. An vero commercium præbeant sanguini partium internarum cum externis nostrum non est hic dijudicare. (II) ratione substantiæ, annulus, qui ab obliquo externo formatur omnium validissimus est, & valde tendineus, quam ob causam hic partium per hæc loca delapsui ac repositioni præcipuum obicem ponere solet, nec non dictas partes fortiter confringendo strangulationem infert; cum e contrario alter obliqui interni minus firmus atque carneus observetur. (III) ratione magnitudinis, amplior quippe est annulus internus quam externus, qui, ut hoc è supra dictis repetamus, in subjecto muliebri angustior, ut & situ inferior apprehenditur.

T H E S. V.

Ad peritonæum jam accedimus, cujus conformatio naturalis eo accuratius investiganda est, quo magis ab hujus dilatatione plerumque, rarius à ruptione hernias oriri inter medicorum filios constat. Est autem peritonæum integumentum abdominis saccoforme è duplici substantia conflatum, nempe è membranacea proprie dicta, & textura cellulosa; ista magis minusve tenuis, valida tamen, & fibris tendineis firmata, intus lubrica, dilatabilis & elastica, interiorem abdominis cavitatem cingens, atque visceribus ejus in situ continendis, eorumque plurimis in sacco velut detinendis inferviens. Substantia cellulosa est congeries innumerarum vesicularum exilium, quæ plus minusve pinguedinis in sinu suo alunt, & ab aëre inflato facile omnes turgent, lamellamque internam attollunt. Descriptionem ejus exactam primus fere nobis tradidit supra laudatus Winslous [b]. Membrana hæc, quia in duas divisa est portiones, plerisque anatomicorum ansam dedit pro ejus duplicatura, tanquam pro aris & focus pugnandi; verum annotante *Accuratissimo hoc corporis humani scrutatore* duæ lamellæ, exterior nempe & interior admitti nequeunt, sed tantum interior, exteriore non lamellam priori similem, verum nonnisi texturam cellulosam constituyente. Istam nulla alia, uti multi volunt, ambit, sed remota eadem, muscoli aliæque partes nudæ oculis sese sistunt. Hic de peritonæi duplicatura error epidemicus in veterum scholis natus atque enutritus, ad nostra usque tempora, veluti per traducem, propagatus fuit. Alii vero hanc duplicaturam de eo saltem loco, ubi vasa umbilicalia decurrunt, maxime infra umbilicum, intellectam volunt, quo sensu illam admittere videtur *Jo. Dom. Santorini, in Veneto Lyceo anat. Professor, [c] dum peritonæum, inquit, nullo negotio in duas lamellas discernitur, quas inter umbilicalia alias vascula ad hepar subibant. Verum geminarum fibrarum ordinem perspicue annotare potuimus, quæ in exteriore quidem lamella est minus firmæ, conspicuæ tamen secundum longitudinem protendebantur, in interiore autem & firmiores & candidiores externas decussantes transversim ferebantur.* Equidem non negamus, duplex hoc in loco

M m 3

peri-

[b] Exposit. anat. tract. de abdomin. §. 22. & seqq.

[c] Obs. anat. cap. IX. §. 5.

peritonæum deprehendi, quæ duplicatura non duplici lamellæ, sed uni tantum, nempe internæ debetur, quæ replicata eamdem format, atque dicta vasa sustentat. Altera superior est ab umbilico ad hepar tendens, altera inferior ab eodem ad regionem pubis exporrecta, illa latiore existente, hac gemina binas arterias umbilicales fulciete, utraque harum similis est processui falciformi cerebri lobis interjecto, unde & falcis nomen ei impositum fuit. Hi processus in oculos facile incurrunt, si peritonæum in utroque latere dissectetur, ita ut illi salvi maneant atque illæsi, & umbilicus paululum elevetur. Renes, ureteres & vasa spermatica in peritonæi duplicatura decurrere formula loquendi anatomicis hæcenus familiaris fuit, sed nec hæc admitti potest, quia altera ejus lamella, nempe exterior, imaginaria est, hæcque partes texturæ cellulosæ immerfas esse, rectius dicitur, præprimis renes, circa quos copiosior est, adeoque tunica adiposa ab omni ævo dicta fuit. Figura peritonæi ad ovalem accedit inferius magis, quam superius, ubi diaphragmati supertenditur, & infimi ventris configurationi internæ accommodata est. Eiusdem crassities non una eademque observatur, in viris namque à cartilagine ensiformi seu xiphoide ad umbilicum usque crassius esse creditur, ubi & à tendine musculi transversi non parum roboris nanciscitur, hanc forsân ob rationem, quoniam hoc genus hominum cibi potusque ingurgitationi magis indulget, ventriculumque esculentis & potulentis nimium sæpe onerat; id quod heluonibus, qui die nocteque congræcantur, in more est; qui ventriculus cibis sic onustus & expansus non potest non peritonæum multum dilatare. Quod si illud valde hic loci tenue existeret, frequentis ruptionis periculum esset. In fæminis vero ab umbilico ad os pubis usque crassius statuitur, quo graviditatis tempore uterus fætui domicilium præbens, nec non in hydropicis, in quibus abdomen enormem quandoque in modum tumet, præter quod rumpatur, sese expandere & dilatare queat. Connexionem quod attinet, notum est, illud cohærere antè & utrinque à latere cum abdominis musculis, atque potissimum cum transversalibus adeo arcte, ut vix absque dilaceratione cultello inde separari possit. Posterius cum ossè sic dicto sacro & ligamentis, quæ dorsi inferiores & aliquot lumborum vertebrae copulant, juxta commune anatomicorum assertum [d] & superius cum diaphragmate, inferius cum ossibus innominatis committitur. Unde patet, istud undiquaque abdominis lateribus circumtendi, uti & viscera in hoc ventre contenta vel omnino vel ex parte investire atque involvere constat.

T H E S. V I.

Externa peritonæi portio sub ligamento Poupartii ad supernam femoris partem prolongata vasa cruralia comitatur, qui processus non, uti in inguine, multum exporrecti sunt, sed aliquod vix spatium emensi dictis vasibus agglutinantur. Duos alios emittit processus extra abdomen, quorum

decur-

[d] Vid. Fallop. instit. anat. p. 408.

decurfus dignus est, qui observetur. Natales suos pariter à parte exteriori cellulosa habent; lamella quippe interna in regione inguinali non perforatur, sed integra annulos obtegit, & paululum extrorsum protuberans intus exiguam cavitatem relinquit, ubi eum in finem crassior est, ut intestinorum molem suffulcire eo melius possit. Hæ productiones texturæ cellulosæ, ubi cum vasis spermaticis atque deferentibus in virili sexu annulos trajiunt, sepimenta illa membranacea, quibus in homine partes hæ involutæ sunt, efformare videntur. Postea vaginam veluti constituunt, quæ prope testiculum dilatata duos loculos format, aut in duas laminas dividitur, quarum interna vaginæ fundus est, externa vero super testiculum expansa tunicam ejus vaginalem, Græcis Elytroidem dictam efformat. Eadem productiones flatu immisso optime deteguntur, & multum turgentes totæ quantæ cellulosæ atque vesiculosæ apparent. Sed & lamina peritonæi interna, quæ saccum proprie loquendo constituit, suas productiones, quæ internæ votari merentur, obtinuit, suntque duplicis generis, aliæ sacculos minores visceribus superinductos exhibent, eorumque, quæ investunt, figuram induunt, aliæ vero introrsum reflexæ & duplicatæ, cellulosa textura interjecta, in quam plurima ligamenta abeunt, intestina, hepar, lienem, vasa umbilicalia &c. firmantia. Quemadmodum autem Divina Providentia decursu modo dictarum partium; ita quoque earumdem structura & conformatione generi humano benignissime prospexit, eo, quod non patuli sint modo dicti processus in homine (uti in canibus, in quibus teste *Gerh. Brasio* [e] stilo & flatu immisso via aperta detegitur) sed juxta ordinarias naturæ leges obturati; rarioribus namque annumerandum, quod in sinistro latere viri apertum illum viderit *Steph. Blancardus* [f]. Quod si enim in homine, qui erecto corpore incedit, ita hiarent, herniæ metui atque periculo quovis momento expositus ille esset, quia viscera abdominis, & inter ea, maxime ista, quæ liberius fluctuant, uti omnia gravia, deorsum ruunt, atque eo, ubi minor est resistentia feruntur; in brutis verò hoc metuendum non æque est, utpote quorum corpora horizontalem situm servant, adeoque centrum gravitatis non tam in inguine, quam potius in regione umbilicali habent, unde fit, ut intestina nullum vel exiguum in annulos inguinales impetum faciant. Hi duo processus vasa spermatica, ut & deferentia vocata in viris, in mulieribus ligamenta uteri rotunda involvunt. Hos in sexu sequiore *Andr. Vesalius* annotante *Gabr. Fallopio* [g] negat, & *Clar. Nuckius* [h] eosdem diverticula nova vocat atque prolixè describit. Confer quoque *Maurit. Hoffmannum* [i]. Unicum adhuc processum exhibet peritonæum in regione umbilicali, qui or-

[e] Zootom. Cap. II. de canib.

[f] Anat. reform. cap. 33.

[g] Observat. Anat. pag. 408.

[h] Adenog. Cap. X. fig. 39. & 40.

[i] E. N. C. Dec. III. An. II. obs. 110.

tum habet à superna falciformi peritonæi reduplicatione versus anulum umbilicalem angustiore reddita atque in unam membranam coalescente. Hic, discissis post partum vas & paulo post oclusis, cum iisdem in ligamentum transit. Et hæ peritonæi productiones non male externæ appellantur ab internis probe distinguendæ. Vasa omnis fere generis, quibus peritonæum gaudet, silentio præterimus; de glandulis, quas *Celeberr. Heisterus* [k] in dubium vocat, *Solertissimus Cheselden* [l] vero se observasse perhibet, & tam operose stabilitum it *Garengeot* [m] hoc unicum addentes, humorem, quo viscera aperto abdomine nunquam non madere cernuntur, easdem non omnino confirmare, utpote qui à continua viscerum exhalatione rectius derivari nobis videtur. Uti & in vario ipsi attributo usu determinando prolixi non erimus, quoniam ad status præternaturalis, de quo impræsentiarum agimus, dilucidationem parum confert, ejus tantum mentionem facientes, quo viscera abdominis, & præ aliis intestina in situ continere & coërcere creditur, vel illa veluti in sacco quodam continendo, vel ligamentis atque prolongationibus, quas hinc inde format, fulciendo; unde dilatata, vel etiam, quod rarius fieri supra jam innuimus, rupta hac membrana, hernias e vestigio generari multis persuasum est. Quod uti nullo modo inficiamur, ita simul in memoriam revocamus, peritonæum solum huic usui præstando impar esse, istumque magis à musculis abdominis eorumque annulis dependere, hac potissimum ratione inducti, quod his dilatatis, aut quacumque de causa ruptis vel dissectis, illæsum etiam peritonæum mox ab omento, vel intestinis foras propellatur atque protuberet. Textura cellulosa organum colatorium, vel saltem receptaculum est pinguedinis, quæ certos ob usus facile cedit, mollem visceribus situm conciliat, & impetus in illa æque ac totum abdomen factos notabiliter infringit.

T H E S. V I I.

Tradita musculorum abdominis, & peritonæi, quatenus herniis favent, qualicumque descriptione, propius ad partem in hernia cystica potissimum affectam, adeoque maxime considerandam, quæ vesica urinaria est, progredimur. Est autem illa viscus cavum, pluribus e membranis sibi invicem incumbentibus conflatum, urinæque recipiendæ, asservendæ & emittendæ dicatum. Situm illa obtinuit in cavitatis, quæ pelvis dicitur, parte antica & inferna, retro ossis pubis symphylin delitescit, & maxime ubi vacua est, occultatur, à quo etiam veluti suspenditur. In recens natis, habita corporis proportionem, major cernitur quam in adultis, utpote in quibus ad umbilicum ferme extenditur. Magnitudo ejus accuratius determinari nequit;

[k] Compend. Anat. Not. VI.

[l] Anat. Edit. prim. pag. 96.

[m] Splanchnolog. Cap. VI.

nequit; quia enim dilatationis maxime capax est, differt prouti urina magis minusve repleta, aut sæpius multumque distenta fuit, vel etiam calculum diu in sinu suo aluit. In priore casu ampliatur, in posteriore multum angustatur. Amplior antè & posterius, quam circa latera est, repleta inferius capacior, quam superius existit, vacua vero superiore loco magis rotunda, quam in inferiore deprehenditur [n] uti & figura ejus variatur, quæ flatu distenta vesica in viris ovalis seu potius imperfecte conica, sed inversa est, apice superiora spectante, parte latiore, infernum & anticum aliquatenus locum occupante. Ab aliis referre dicitur lagenam inversam, seu vitrum collo oblongo vel angusto præditum, cujus fundum nobis erectis sursum & retrorsum, collum vero deorsum & paululum antrorsum spectat. In fæminis & gravidis, præprimis in illis, quæ sæpius pepererunt, figuræ magis cylindricæ, vel notante *Clariff. Mauchart* [o] doliolo transversim posito similis, in quibus etiam superius in duos veluti angulos acuminatur.

T H E S. V I I I.

Connexionem habet cum multis partibus vicinis, sed maxime consideranda est illa cum peritonæo, circa quam probe notandum, vesicam non locatam esse inter ejus duplicaturam, uti *Steph. Blancardus* [p] & cum eo haud pauci anatomicorum perhibent, quin potius sequentem in modum autopsia teste cohæret; lamina peritonæi interior vesicam obtegit superna, postica, imo & aliquatenus antica parte, ubi prolongationes ad os pubis & intestinum rectum in viris, in fæminis vero ad uterum emittit, quarum posterior ligamentum transversum & semilunare refert, atque intestini recti expansioni limites ponit. Reliquis vero in locis substantia cellulosa cingitur, qua cum ossis pubis postica sede committitur; laminam quippe peritonæi internam hoc in loco non arcte connecti, inde colligitur, quoniam vesica in osse pubis incidi potest, præter quod modo dicta lamella lædatur; hac substantia inflata omnes cellulæ aëre replentur, observaturque à *Dn. le Drain* [q] in quibusdam locis illam valde crassam existere, eam ob causam, ut vesica à liquore intus contento multum expandi queat. Cæterum cohæret quoque cum renibus ope ureterum, mediante urethra cum partibus genitalibus, in viris adglutinatur intestino recto, unde & illud facile explicatur, quod scilicet alvum deponentes urinam simul redere soleamus. In fæmii is utero ejusque vaginæ maxime adhæret, in utro-

que

[n] Winslous l. c. §. 448.

[o] Disp. de hernia incarcerata ann. 1722. Tubingæ habita.

[p] L. c. Cap. XXVI.

[q] Tract. qui, Parallele des differentes manières de tirer la pierre hors de la vessie, inscribitur.

que sexu ope arteriarum umbilicalium & urachi cum umbilico jungitur, quæ partes unitæ ligamentum superius constituunt. Observantur duo alia ligamenta minora partem fundi anteriorem offibus pubis alligantia. Præter hæc alia à supra laudato *Winsloo* [r] lateralia appellata, à productione peritonæi vesicæ & intestino recto interjecta, quæ transversalia & femilunaria supra appellavimus, enascuntur. Liceat hic paucis attingere controversiam istam inter anatomicos vexatam & magno animorum motu agitatam, an scilicet dicta vasa umbilicalia pervia sint necne? De uracho quidem, qui productio tunicarum vesicæ esse videtur, autopsia id confirmante conveniunt, illum in animalibus brutis pervium esse; verum haud pauci cavitatem in fetu humano eidem denegant, quos inter eminent *Car. Drelincurtius* [s] ac *Franc. Mauriceau* [t] aliis eandem admittentibus. Utraque sententia suos nacla est Patronos & Propugnatores. Sæpe laudatus *Heisterus* [u] qui quidem eum in fetu humano nunquam apertum esse testatur, non diu post, autopsia ulteriore edoctus, eidem cavitatem tribuit [x]. Litem hanc dirimere videtur experimentum à *Clar. Ridley* [z] institutum, quo patet, perforationem urachi, quæ nec stilo, nec flatu detegi antea poterat, papilla ejus orificio adstante abscissa, oculos statim incurrisse. Sic quoque arterias umbilicales, fetu in lucem edito, ad vesicæ fundum usque hiare ab anatomico Regio Parisiensi du *Vernejo* statuitur, eique plurimos ramulos largiri, & à *se Dran* [a] sanguis ex arteriis hisce profliens observatus. Qua in re alii magnæ existimationis & ingenuitatis viri ad autopsiam provocant, quæ docet, in adultis etiam dictas arterias ad medium usque vesicæ hiare, huicque visceri ramulos aliquot impertiri. Quicquid sit sive aperti maneant hi canales, sive occludantur, successu temporis ligamenta vesicæ præbent, eamque, magis posteriore in casu, umbilico aliisque partibus satis firmiter adnectunt.

T H E S. I X.

Quoniam vesicæ diameter sensim atque sensim diminuitur, & in angustius spatium coarctatur, divisio in corpus, fundum & collum seu cervicem enata est, ille, uti modo dictum, situ superior, hæc vero inferior seu potius anterior est, quam tamen supra laudatus *Winsloos* rectius fundum appellari contendit. Circa collum visui sese exhibet fasciculus fibrarum carnearum transversalium mediocriter crassarum [b], sub rectis extremum colli

[r] L. c. §. 457.

[s] *Medit. de Urach.*[t] *De Morb. Mulier. Libr. II. cap. 4.*[u] *E. N. C. Cent. I. & II. obs. 198.*[x] *E. N. C. Cent. III. & IV. obs. 194.*[z] *Act. Erud. Lips. ann. 1705. Mens. Mart.*[a] *Garengot. Tr. des operat. de Chir. Tom. I. cap. 3. edit. prior.*[b] *Boerhaave Inst. Med. §. 366.*

colli vesicæ arcus in modum ambiens [c] & sphincter appellatus. Fibræ hujus musculi cum illis intestini recti [d] ac prostaticis, quibus adhæret vesica in viris, in fœminis cum vaginæ fibris cœunt, cujus munus in eo consistit, ut collum constringendo impediatur, ne urina nobis invitis & continuo exstillet, qui etiam expulso musculo agente & urina excretionem moliente cedit & dilatatur. Qui usus inde etiam patet, quod eo relaxato involuntarie & perennante rivo lotium effluat. Collo vesicæ continua est urethra plumam majorem aut tubulum minorem referens, & cum rostro alembici, qui vesica est, comparanda, tertia penis columna in viris, quæ ortum suum nanciscitur sub arcu ossis pubis obtuso à cartilagine enato, non vero acuto, qualis in sceletis excoctis conspicitur. Eiusdem fere cum corporibus penis nerveo-spongiosis substantiæ [e] in quorum sulco decurrit, iisque arcte adhæret. Constat illa duabus e membranis valde robustis, quibus infra bulbum & pollicem circiter transversum ab initio urethræ interspersa est substantia modo dicta spongiosa-cavernosa, mole minor & fibris tenuioribus conflata, quæ, aère inflato non parum intumescit, unde recte in substantiam membranaceam & spongiosam distingui ab anatomicis solet. Supra bulbum verò tota quanta membranacea est, septi ibi siti foramen transiens, & catheteri immisso obicem quam maxime ponens. Est autem bulbus urethræ textura spongiosa protuberans, quæ bulbosam fere radicem refert, in postica urethræ sede locata & in duas veluti partes divisa [f]: Membranacea adeo robusta est, ut aponeuroseos nomine insigniri mereatur [g]. Exterior tunicæ penis propriæ & tendinæ propago, interior membranæ vesicæ, potissimum nervæ, productio existit. In viris notabiliter longior observatur quam in fœminis, in quibus quantum longitudine cedit, tantum capacitate superat. Quapropter calculus exitum moliens has non tantis doloribus & cruciatibus exponit, quos viri ab hoc primæ juventutis & ultimæ senectutis tormento sæpius experiuntur. Recta non pergit urethra, sed sub arcu notabiliter inflectitur & curvatur [h], per aliquot anfractus descendit, iterumque assurgit, variisque sui decursus locis capacitate variatur [i]. In principio membranacea est, valdeque gracilis, eum in finem, ut in statu quoque præternaturali sine magno renisu dilatari atque expandi [k], corporibusque heterogeneis transitum concedere valeat. Ad glandem appropinquans hic canalis ampliatur, & pars spongiosa attenuatur, graciliorque reddita in glande tandem obliteratur.

[c] Heist. Compend. Anat. §. 222.

[d] Santor. Observ. Cap. X. §. 21.

[e] Graaf de Org. Genit. Vir. pag. 102.

[f] Morgagn. Advers. Anat. IV. Animad. 21. Winslous l. c. §. 537.

[g] Le Dran. loc. cit. pag. 24.

[h] Alghif. Tract. de Lithot. Morgagn. Advers. Anat. III. Animadv. 41.

[i] Boerhaave loc. cit.

[k] Le Dran. Tract. cit. pag. 24.

tur, [l] membranacea solum ad obtegendam illam producta, unde calculus in vesica existente pruritus in dicta parte provenit.

T H E S. X.

Pluribus de urethra dicendis jam supersedentes ad vesicam redimus, ejus foramina lultraturi, quorum tria sunt, duo urinæ receptioni dicata, ureterumque insertioni locum præbentia, hi miro in vesicam artificio terminantur. Orti in renibus infundibuli instar ampliatis [m] sub lamella peritonæi interna in substantia ejus cellulosa capacitate inæquali, supra infraque paululum incurvati super muscolum Psoas dictum, retro vasorum spermaticorum funiculum pariter ac iliaca decurrunt, & deferentia crucis in modum decussant. Hi canales à calculis, quandoque mirum in modum ampliantur [n], atque ad vesicæ sedem posticam delati, perforata membrana musculosa, inter hanc & nerveam obliquo decursu progrediuntur, atque sede postica & inferna in cavum vesicæ digiti transversî distantia versus urethræ orificium desinunt. Extremitas hujus insertionis satis tenuis & membrana duplici constans à tunica vesicæ & ureteris interna enasci *Cel. Winsloo* [o] videtur, atque valvulam veluti efformare creditur [p], quæ impedit, quo minus urina intus contenta regurgitare ad superiora possit, eodem fere modo, quo ductus cholidochus communis in intestinum duodenum hiat. Sunt qui hanc valvulam negant, persuasi insertionem ureterum obliquam sufficere, hacque posita & vesica expansa, eorum orificia satis ocludi. Dicta ureterum insertio in facie interna vesicæ ad figuram rostri cirnæ (*d'une eguière*) accedit. Tertium orificium urinæ exitum in urethram concedit, quod, notante *le Dran* [q] inflata vesica evanescit, aère vero expulso visui iterum sese exhibet. Hoc orificium sphincter supra jam descriptus ambit atque claudit.

T H E S. X I.

Structuram hujus visceris quod attinet, supra jam innuimus, illud esse cavum pluribus lamellis membranaceis sibi invicem incumbentibus, fere ut ventriculus, constatum, quot autem numero membranæ sint, inter aliquos anatomicos non extra omnem controversiæ aleam positum est.

Gabr.

[l] Graaf. Tract. cit. pag. 102. & 103.

[m] Heist. Comp. Anat. §. 221.

[n] Frid. Ruysch. observ. 15. & 24. Coschwiz. diss. de Valv. in ureteribus.

[o] Tract. cit. §. 461.

[p] Heist. loc. cit. §. 221.

[q] Loc. cit. p. 14.

Gabr. Fallopius [r] *Celeb. Herm. Boerhaave* [s] *Phil. Verheyenius* [t] *Steph. Blancardus* [u] tribus vesicam constare tunicis perhibent; non autem immorabimur illi, quod modo citati authores in nomine hęc tunicis tribuendo non conveniant. Texturam hujus visceris rimantibus quinque potius sese offerunt, quæ à *Winsloo* [x] in proprias & communes recte distinguuntur. Harum prima à peritonæo ortum habere perhibetur, sed minus recte, quoniam in prima formatione omnes partes simul generantur, rectius ergo, peritonæo continua dicitur, cujus lamina interna vesicam superna, postica & utraque laterali sede investit, quamque ab omni ævo communem vocarunt, non vero, uti modo dictum, vesicam undique cingit [y], & quod non prætermittendum esse censemus, parte postica inter hanc & intestinum rectum interjacens ligamentum semilunare replicatum efformat, quod nimis utriusque visceris dilatationi limites ponere videtur. Secunda communium textura cellulosa est, quæ vesicam undique fere ambit primæ & musculosæ interjecta, quas etiam cum se invicem committit, atque hunc usum obtinuisse videtur, ut vesicæ sese expandenti cedat, qualem etiam habet pinguedo in aqualiculo luxurians, ne partes vicinæ ab utero aut intestino recto dilatato nimium comprimantur. Tertia, propriarum prima dicenda, musculosa est multiplicis seriei fibris [z], iisque crassioribus & fat manifestis constans [a], quarum externæ pleræque longitudinales sunt, huic subjacentes oblique ad latera tendunt, internis magis obliquis & fere transversalibus existentibus, quæ omnes infinitis in locis se invicem decussant. Harum fibrarum actione vesica contrahitur lotiumque exprimitur, unde hæc tunica expulso urinae audit. Quarta vasculo-nervea est, ex innumeris vasculis & fibrillis nerveis contexta, à qua vesica calorem & sensum exquisitissimum obtinuit. Ne autem urina diuturniore mora acrior reddita hanc tunicam moleste afficiat, membrana, villosa dicta, glandulosis acinis mucum nerveam obducentem, erosionemque ejus impediendam plorantibus prædita est. Atque hæc merito quinta est nuncupanda.

T H E S. X I I.

Præterea vesica ab urina vacua interiore sui facie rugis & sulcis exasperata

[r] *Obf. Anat. pag. 416.*[s] *Inst. Med. §. 366.*[t] *Anat. Corp. Hum. Tr. II. c. 20.*[u] *Anat. cap. 26.*[x] *Exposit. anat. tract. de abdomine §. 450. & seq.*[y] *Chefelden tract. de Lithot.*[z] *Eustach. Tab. XII. fig. 7.*[a] *Fallop. obf. anat. pag. 417.*

rata est plurimis, quæ in repleta aut aëre inflata magna ex parte evanes-
cunt. Vasis porro pluribus singulari reptatu decurrentibus eadem gaudet.
Arterias ab iliâcîs nascitur, in internam minorem, & externam major-
em distributis. Ab interiore pullulant hypogastricæ, quæ anfractuoso du-
ctu omnibus partibus in pelvi collocatis ramos largiuntur, adeoque vesicæ
etiam urinariæ & intestino recto prospiciunt, hæ hæmorrhoidales externæ
salutari solent, speciatim & propius arteriæ ischiadicæ, epigastricæ & um-
bilicalis propagines sunt. Quandoque ex hypogastricis in fetu humano ar-
teriæ umbilicales prodeunt [b]. Dicta vasa collo inferuntur, inde ad
fundum mira ramorum inosculacione excurrunt. Venæ in ramos venosos
eiusdem nominis hiant, quæ quia individua arteriarum comites sunt,
eundem etiam in vesica decursum tenent, quare nihil de iis addimus.
Nervi pullulant ab illis ossis sacri, maxime à quarto pari, à quo duæ
propagines prodeunt, quarum una ad vesicam & intestinum rectum ten-
dit, furculo uno vel altero ab intercostali & plexu mesaraico inferiore ac-
cedente. An vesica urinaria vasis quoque lymphaticis gaudeat, adhuc sub-
iudice lis est. Nostra laude major *Heisterus* se eadem nunquam observasse
vel observare potuisse fatetur [c]. Celebris autem per orbem literatum
Zellerus Archiater Wirtemberg. & Prof. Tubing. eadem ad ramum iliacum
tendentia vidit & descripsit [d] non sine ratione arbitratus, nullam cor-
poris partem esse, quæ iisdem non instructa sit. Paucis usum vesicæ sub-
jungemus, qui est, urinæ receptioni & asservationi, tandem etiam ejus-
dem, postquam onere vel acrimonia molesta reddita fuit, excretioni fam-
ulari. In statu præternaturali eam arenulas, calculos, pus, sanguinem,
aciculas aliaque corpora heterogenea in sinu quandoque suo alere neminem
latet, uti & urethræ usum, quo urinam & semen virile transmittit ne-
mini non notum esse arbitramur.

T H E S. X I I I.

Partibus, quarum cognitionem ad herniam nostram rite intelligendam
necessariam esse duximus, delineatis, de vesicæ affectibus p. n. pauca
quædam subnectemus. Illam multifariis premi morbis experientia, proh
dolor! Satis superque testatur, e quibus non omnes hic recensebimus,
sed eos tantum, qui præ aliis notatu & memoratu digni nobis videntur.
Quos inter eminent vesicæ urinariæ scabies [e] defectus [f] numerus
auctus,

[b] Conf. Graviss. Dn. Præf. Patroni & Præceptoris mei ad vitæ dies colendi, Hof-
pitis mei Honoratissimi diss. De circulo sanguinis in fetu Ann. 1714. hic, habit.

[c] Compend. Anat. § 222.

[d] Diss. de Administr. Vasor. Lymphat.

[e] Hippocr. Sect. IV. aph. 77.

[f] E. N. C. Cent. I. & II. obs. 82. & Cent. IX. & X. obs. 47.

auctus [g], nempe vesica duplex [b], qua Doctissimum quoque Casaubonum gavissimum esse refertur, quamque prolixè exposuit Job. Jac. Naveget [i] quo in casu altera major, minor altera plerumque apprehenditur, aut etiam mediante membrana duos in loculos divisa est [k]. Triplicem in Anglo quodam annotatam legimus in *Bussierii* Epist. ad Soc. Reg. Anglic. Editorem scripta [l]. Ruptura [m], carunculæ, tartari, [n] callus [o] cancer & abscessus [p] calculi [q] de quibus innumera observationes hinc inde prostant; ut & aliæ res præter naturam in vesica generatæ vel in illam delatæ [r], purulenta incrassatio [s], vulnus notabile [t] inflammatio & apostema [u] ulcus ex conglumato sanguine ortum [x], hæmorrhoides [y] Ut plura vesicæ vitia taceamus, quæ præ aliis prosequutus est *Petr. Forestus* [z]. Præter omnes modo recensitos morbos primum & unicum in hac tractatione locum sibi vindicet vesicæ urinariæ hernia, tum quia notatu dignissimus est, tum etiam rarior ad nostra usque tempora extitit, & quidem adeo insolitus hactenus fuit, ut *Dn. Mery* primario, dum viveret, nosocomii Parisiensis *Hôtel Dieu* dicti chirurgus [a], & ob solidam in anatomicis æque ac chirurgicis scientiam & multiplicem annorum experientiam maximopere æstimando, nullus auctor cognitus sit, qui ullam ejus mentionem injecerit, à quo dissentit *Garengeot* [b] *Petito* & *Arnaldo* Magistris in arte excellentibus hujus affectus cognitionem, imo & inventionem tribuens,

THESES. XIV.

- [g] Sennert. Prax. Lib. III. P. VIII. Sect. I. c. 1.
 [b] Isaac. Cattier. obs. 120. E. N. C. Dec. II. An. 8. obs. 122.
 [i] Theatr. Anat. Tom. I. Libr. II. cap. 12.
 [k] E. N. C. Vol. I. obs. 90.
 [l] Act. Erud. Lips. Ann. 1702. Mens. Jun.
 [m] Dan. Sennert. Lib. III. Prax. P. IX. Sect. I. c. 3.
 [n] Car. Drelincourt. Epist. ad Dn. Vallot.
 [o] Joh. Rhodius, Cent. III. obs. 25.
 [p] Nic. Tulpus observ. med. Lib. IV. cap. 37. Gerh. Blas. Med. Univ. Part. VI. Sect. 46. cap. 2.
 [q] Ruyfch. obs. 89.
 [r] Læf. à Fonte. conf. med. 75. Balth. Timæus Lib. I. cas. med. 343. E. N. C. Cent. V. & VI. obs. 68. Blegny. Zod. Med. Gall. Ann. I. Mens. April. Conf. Thom. Barthol. Hist. Anat. 72. Cent. IV. Schenck. Libr. III. Sect. II. obs. 302. Isbr. Diemerbroeck. Anat. Lib. 1. cap. 18t.
 [s] Ruyfch. obs. 89.
 [t] Idem obs. 75.
 [u] Petr. Forest. Lib. XXXV. obs. med. 27. & 28.
 [x] Idem Loc. cit. obs. 29.
 [y] E. N. C. Dec. III. ann. 9. & 10. obs. 119. Cæl. Aurel. morb. chron. Lib. V. c. 4. Hist. morb. Vratislav. Ann. 1701.
 [z] Lib. XXV.
 [a] Hist. Acad. Reg. Scient. Paris. Ann. 1713. Edit. Amstelod.
 [b] Tract. Operat. Chirurg. Tom. I. cap. V.

THESES. XIV.

Antequam autem de hoc portento, uti aliquibus hunc prolapsum vocare placuit, agamus, e re esse ducimus de herniis in genere quædam prælibare, eo magis, quo certius est, generalem illarum notionem ad hujus cognitionem non parum conferre. Est autem hernia proprie sic dicta tumor præternaturalis à partibus mollioribus e situ naturali prolapsis ortus, peritonæi ut plurimum dilatationem, rarius rupturam agnoscens. Varie accipitur tumoris vocabulum, de quo Schelhammerus consuli poterit [c]. *Κήλη* apud veteres, referente Joh. Gorrheo [d] dicitur tumor omnis quæcumque in parte fuerit, sive in scroto, sive in inguinibus, sive etiam in gutture; postea vero magis dici cepit de scroti tumoribus, quod illi tum frequentiores sunt, tum multo magis diversorum generum. Cum quo consentit Anst. Fœsius [e] *Κήλαι*, inquit, omnes scroti tumores dicuntur, quos ramices aut hernias Latini vocant. Sed nullis hisce ad generale eorum discrimen progredimur. Tria sunt tumorum genera; quædam enim partes ordinaria naturæ lege prominent, quædam extraordinarie protuberant, & tumores nonnaturales formant, aliæ vero præter naturam in tumorem elevantur. Ad ultimum hoc tumorum genus hernias seu partium prolapsus referendos esse extra dubium positum esse censemus, vocis herniæ evolutioni, uti non ulterius immorabimur, ita nec sicco prorsus pede eandem transibimus. Verbis usi Georg. Wolffg. Wedelii. Profess. quondam Jenens. per orbem medicum celeberrimi [f] qui, uti hernia, inquit, si latinam significationem sabinis debitam spectemus, durum, monticulosum & asperum notat, proprie hoc loco in abdomine, improprie paulo in gutture, sui originem grecam, ubi ramum significat, qui videtur quasi protrusus a trunco, res eodem recidit; sic utrumque hic videtur tumor durus idemque aliunde velut ramus protensus. Unde ramex suos quoque natales ducit. Germanico idiomate exprimitur, ein Bruch, Gallico *ure descende ou hargne* [g]. Latini ramicem, descensum, rupturam, licet hoc magis improprie vocant. Sed criticis hæc & alia relinquimus hoc unice addentes, à multis scriptorum vocem herniæ alio, quam decet, modo detorqueri, qui nempe tumores humorales, pneumaticos aliosque hoc pariter nomine insigniunt. Insuper monendum, herniam proprie loquendo esse affectum, in quo partes loco motæ ab involucris corporis communibus aut aliis membranaceis obtectæ & involutæ sunt, prolapsum vero stricte vocari, si quando ita foras prorumpunt, ut nuda oculis appareant, v. gr. uterus, intestinum rectum.

THESES. XV.

[c] *O'poclog.* Sect. I. cap. I.[d] *Definit. Med.*[e] *Oeconom. Hippocri.* lib. I. cap. I.[f] *Diss. de hernia Ann. 1684. Jenæ habit.*[g] *Nic. Blegny Zod. Med. Gall. Ann. I. Art. Herm. Curatr. P. I. S. II. c. 2.*

THESES. XV.

Plures si auctores evolvas, herniarum divisiones atque denominationes utique reperies, quas paucis indigitare lubet, quo innotescat, ad quam speciem hernia cystica referenda sit. Distinguiamus autem hernias in eas, quibus appellatio, proprie loquendo non competit, & inproptie sic dictas, quas situs partium solidiorum e sede prolapsarum generat atque fovet. Posteriores herniarum nomine verarum insignitæ multifariam rursus differunt, adeoque variis denominationibus gaudent, quæ desumuntur (I) à loco, per quem partes elapsæ sunt, unde hernia umbilicalis, exomphalus, omphalocèle, quæ in umbilico sese manifestat, nomen accepit; infantibus ob anulum nondum satis firmatum familiaris; sic & inguinalis vel bubonocèle nuncupatur, si quando in inguine sese conspicendum præbet tumor; scrotalis seu oscheocèle, sicubi ille in scroto apparet; cruralis vero, qui in sede femoris superna occurrit; denique ventralis, qui in aliqua abdominis parte extra annulos supra memoratos intuentibus sese offert, atque post superficiale abdominis vulnus & in laboriose parturientibus frequens est. (II) à partibus tumorem formantibus, hinc enteromphalus, enterocele, si intestinum, epiplo-omphalus, epiploocèle, si omentum, entero-epiplo-omphalus, entero-epiploocèle, si utrumque foras protuberat, dicuntur. Huc quoque ab aliquibus referuntur prolapsus ventriculi [b], diaphragmatis [i], lienis [k], uteri [l], oculi [m], carunculæ lacrymalis ex interno oculi angulo, glandulæ innominatæ [n], duræ matris, ablata cranii portione, aut si quos alios experientia comprobat. Priores vero, herniæ analogicæ sic dictæ, diversas itidem nactæ sunt denominationes; sic si tumor in umbilico ab aquis oritur hydromphalus, si in scroto, hydrocèle, tumor flatulentus in umbilico pneumatomphalus, in scroto pneumatocèle appellari consuevit. Pari modo, qui ab excrefcentiis carnosus in umbilico productus fuit, sarcomphalus, in scroto, sarcocèle, & tumor varicosus in umbilico existens varicomphalus, in scroto varicocèle vocari solet. Insuper aneurismata, varices, nec non hernia lacrymalis à sacco dilatato orta [o], herniis inproptie sic dictis non male

[b] Nic. Blegny Zod. Med. Gall. Ann. I. Mens. Febr. An. Med. Berol. Dec. I. II. Vol. IV.

[i] E. N. C. Dec. III. Ann. II. obs. 124.

[k] Frid. Ruyfch. obs. anat. chirurg. 62.

[l] Dan. Sennert. Inst. Med. Lib. I. P. I. cap. 9. & Prax. Lib. IV. P. I. Sect. II. cap. 17.

[m] Stalpa. van der Wiel obs. Rar. IX. Cent. H. P. I. obs. 11.

[n] De Woolhouse. Nob. Angl. in E. N. C. Cent. VI. & VI. App.

[o] Heist. Chirurg. P. I. Lib. IV. cap. 74.

male adscribuntur. (III) Differunt duratione seu tempore, ex quo partes prolapsæ sunt; si longum illud fuerit, annuli multum dilatati, adeo, ut repositæ e vestigio rursus prolabantur, hernia inveterata; si vero breve viæque angustiores, recens appellatur. Prior haud raro conjuncta est cum strangulatione, inflammatione & incarceratione, in qua absque incisione reponi partes prolapsæ nequeunt; quandoque etiam scroto & testiculi tunicis firmiter connascuntur, interdum non cohærent, manuali opera & pressione juxta artem facta, illæ plerumque reponendæ. (IV) Desumitur denominatio à decursu vel tractu, quem partes prorumpentes fecerunt, quæ si ad scrotum in maribus & in fæminis ad pudendi labia prolapsæ sunt, hernia dicitur completa, in viris etiam oscheocele; quod si autem dictæ partes non multum viæ emensæ, & inguina non prætergressæ sunt, herniæ incompletæ, & in utroque sexu bubonocèles nomine insignitur. Alia (V) fit cum disruptione peritonæi, quæ subito & veluti in instanti generatur, atque tumorem aliud velut abdomen referentem adque genua propendentem oculis sistit; alia tantum cum ejus dilatatione evenit, sensim sensimque exorta & tardiores progressus faciens. Illam rariorem esse supra innuimus, qua de re infra pluribus agemus. Et hæc de herniarum differentiis in genere dicta sufficiant, reliquas speciales studio intactas relinquimus. Quæ vero de herniæ cysticæ discrimine memoranda nobis sunt, inferius suo loco attingemus.

T H E S. X V L

Qualicumque generali herniarum idea tradita ordo jam requirit, ut ad herniæ vesicalis seu cysticæ pathologiam propius accedamus. Antequam vero illud ipsum à nobis fiat, necessarium esse ducimus, vesicæ urinariæ prolapsam aliquot prius exemplis & observationibus comprobare, eo magis, quo certius constat, eundem ab auctoribus haud infimi subfellii in dubium vocari, quorum rationes, quæ eosdem moverunt, inferius, ubi de causis acturi sumus, adducemus atque examinabimus. Quod affectu hoc gravissimo genus humanum divexetur, experientia pro dolor! testatur. Sæpe laudatus *Frid. Ruyschius*, anatomicorum facile princeps annotatam nobis reliquit historiam, [q] qua perhibet, sibi herniæ speciem illam, quæ cystica dicenda, bis in praxi occurrisse. Id quod calculo suo confirmat *Christ. Herr. Erndtl* [r] his verbis: *Inter demonstrationem partium urinæ secretioni infervientium & in specie vesicæ, rarissimam observationem de descensu vesicæ in scrotum (de Ruyschio locutus) proposuit, sancteque testatus est, bis in praxi suæ ejusmodi portentum seipsum observasse.* Pari ratione supra allegatus *Mery* maxime sibi gratulatus est de eo, quod modo memoratum prolapsum tertia vice intuendi fors sibi contigerit; quare etiam tres numero casus notatu dignos actis

[q] *Obf. anat. chirurg.* 98. & *advers. anat.* Dec. II. §. 91.[r] *Itiner. Angl. & Batav.* p. 95.

Actis Academiæ Regiæ Scientiarum, quæ Lutetiæ Parisiorum est, inferi curavit [s], quos ut hic recensamus, B. L. haud grave futurum esse confidimus. Sic autem supra laudatus autor inquit: Il est si ordinaire de voir les intestins passer par les anneaux des muscles du ventre, & descendre dans le scrotum, qu'il n'y a point de chirurgien pour peu expérimenté qu'il soit, qui n'en ait connoissance. Mais il est si rare de voir des hernies de vessie, que je ne connois aucun Auteur, qui en ait fait mention. Je vais en rapporter trois, que j'ai observées. Voici la première. Il y a quatre ans ou environ, que je fus appelé dans une maison Religieuse pour voir le Général de sa congrégation, il avoit beaucoup de peine à uriner. Ce fut pour cette difficulté, qu'il souhaita d'avoir mon avis, esperant de recevoir par mon moyen quelque secours. Après avoir entendu le rapport, qu'il me fit de son incommodité, je lui représentai, qu'il étoit nécessaire, que j'examinasse ses parties naturelles, sans quoi je ne pouvois pas reconnoître sa maladie. Il y consentit volontiers. En les examinant je remarquai dans le côté droit du scrotum une tumeur fort considérable par son volume, dans laquelle je sentis une fluctuation manifeste au toucher; de là je jugeai d'abord, que la liqueur, qui la formoit, étoit renfermée dans les membranes propres du testicule droit, ce qui fait la vraie hydrocele. Mon opinion me paroissoit d'autant plus certaine, que les membranes communes des bourses étoient minces & sans transparence, au lieu qu'elles deviennent fort épaisses & luisantes, quand leur tissu est abreuvé de sérosité, ce qui fait une oedematie particulière, qu'on appelle fausse hydrocele. Mais ce S. Religieux me tira aussi-tôt de mon erreur; car en comprimant devant moi la tumeur avec ses deux mains, il en fit sortir l'urine par le canal de la verge, & l'enflure disparut entierement; ce qui me fit aussi-tôt changer de sentiment. Je lui avouai ma surprise, en l'assurant, qu'il avoit certainement une descente de vessie, que son fond avoit passé par les anneaux des deux muscles obliques & du muscle transverse du ventre, & que l'urine, dont il se remplissoit, produisoit la tumeur, dont il étoit affligé. Enfin je lui représentai, qu'il n'y avoit point de remède à son incommodité, par ce que la vessie devoit être adhérente à la surface intérieure du scrotum, comme se trouve ordinairement le péritoine prolongé jusqu'aux bourses dans les descentes ordinaires, soit de l'epiploon ou des intestins, qu'ainsi il étoit absolument impossible de réduire la vessie dans sa place naturelle. Je lui conseillai de porter seulement un suspensoir.

En sortant du Monastere, je dis au frere infirmier, qui m'accompagnoit, que depuis que je pratiquois la chirurgie, je n'avois rien vu de si monstrueux. Je le priai de me faire le plaisir de me permettre d'examiner cette descente de vessie après la mort de ce Religieux, qui avoit plus de quatre vingt ans. Ce Frere, comme il n'avoit pas moins de curiosité que moi de connoître un fait si extraordinaire n'eut pas de peine à m'accorder la grace, que je lui demandois; il me promit de me faire avertir de sa mort, sitôt qu'il seroit decédé, ce qu'il fit peu de temps après. Etant arrivé au Monastere, nous allames seuls dans une des chambres de l'infirmerie, ou le corps du defunt étoit en depot, & là j'ouvris le ventre & les

O O 2 bour-

[s] Ann. 17. 3. p. 146. & seqq.

bourses. Nous remarquâmes, que la vessie étoit effectivement adhérente dans le scrotum, de même qu'ailleurs, comme je l'avois jugé auparavant. Sa figure représentoit celle d'une gourde, qui est une espece de courge, dont les pauvres voyageurs se servoient pour mettre & conserver leur boisson. Le fond de la vessie, qui en faisoit la partie la plus évaisée, occupoit le côté droit du scrotum, son milieu en faisoit la partie la plus étroite; parce qu'il étoit resserré dans les anneaux des muscles du ventre, sa fin avoit plus de capacité, mais moins que son fond; elle étoit placée dans la partie antérieure de la region hypogastrique, comme à l'ordinaire; son fond étoit recouvert du dartos, son milieu des muscles du ventre, le reste du péritoine, de sorte qu'elle étoit jointe à toutes ces parties, qui l'environnoient. Nous examinâmes ensuite les viscères renfermés dans la capacité du ventre, nous les trouvâmes tous dans leur état naturel, excepté qu'un des intestins étoit tombé dans le côté gauche du scrotum.

T H E S X V I I .

Alterâ observatio eundem statum p. n. ob oculos ponens sequentibus ab eodem verbis recensetur: La seconde descente de vessie, que j'ai vûe dans l'Hôtel-Dieu à une pauvre femme grosse de cinq à six mois, n'étoit pas moins extraordinaire, que celle que je viens de rapporter. Cette femme urinoit avec beaucoup de peine. En l'examinant je lui trouvai une tumeur d'un volume plus gros, que celui d'un œuf de poule. Cette tumeur étoit située entre l'anus & la partie inférieure de l'orifice externe de la matrice. En la tâtant, j'aperçus quelques gouttes d'urine sortir par l'urethre. D'où je conjecturai, que cette tumeur pouvoit être causée par l'urine, qui séjournoit dans le fond de la vessie déplacée. Pour mieux m'en assurer, je comprimai peu à peu la tumeur, & elle disparut entièrement, toute l'urine qu'elle contenoit s'étant écoulée par le canal de la vessie. Cet événement changea mon soupçon en une entière certitude. Voilà le fait tel que je l'ai remarqué. Tertiam historiam ibidem consignatam sic legimus. Depuis peu j'ai vû à une personne de qualité une descente de vessie, semblable à la première, dont j'ai parlé. Cet homme de considération portoit un bandage d'acier, suivant en cela l'avis de ceux, qu'il avoit consultés, & qui avoient pris son incommodité pour une enterocèle, ou chute d'intestin dans les bourses. Je lui conseillai de quitter son bandage; parce qu'en comprimant le milieu du corps de la vessie contre les os pubis, il empêchoit la partie de l'urine contenue dans son fond, de remonter du scrotum dans le reste de la cavité de la vessie, pour prendre la route du canal de la verge. Il me crût, & se trouva beaucoup mieux qu'auparavant. Præterea supra jam innuimus Cel. Ruysschium ejusmodi herniam bis in praxi sua annotasse, quare non alienum esse putamus, ejus historiam paucis quoq; tradere [t]. Amplissimus vir, mercator Amst. ab aliquot annis in tantam mingendi difficultatem incidit, ut urinam reddere nequiverit, nisi manu scrotum elevando comprimeret. Reticuit hoc malum tam-

[t] Obsl. anat. chir. 98.

tamdiu, donec simul, mirum dictu! in bubonocelen solo terrore incideret, cui mederi, cum in artis potestate non esset, brevi diem suum obiit. Aperto post mortem cadavere, tota vesica urinaria in scrotum prolapsa ab eo & aliis Medicis atque chirurgis raro spectaculo visa fuit. Uti vero hæc hernia cystica cum bubonocèle complicata erat, ita idem nobis aliam exhibet cum calculis pluribus & immani dolore conjunctam [u], qui calculi perita manu chirurgica & sectione è vesica extra sinum pudoris una cum utero multum propendente feliciter extracti fuerunt. *Inaudita* (uti exclamat) *Lithotomia in muliere octogenaria tanto cum successu administrata*. Uti autem operatio, ita & totus de hoc prolapsu casus cum ab uteri procidentia, tum etiam à calculis generatus, dignus est, qui loco citato legatur, omnesque ejus circumstantiæ paulo accuratius ponderentur.

T H E S. X V I I I.

Quibus addi meretur casus, quem *Vir. Clar. Jo. Cour. Peyer* in *E. N. C.* [x] his verbis exhibet: *Accidit A. 1682. Mense Martio, ut in Xenodochio Scaphusiano vidua decumberet, ex diuturna & gravi uteri procidentia laborans. Primum quidem ante plures annos, cum uxor marito adhuc uteretur, leve malum fuit, nihilque aliud quam vaginæ laxamentum. Postea vero conceptione & partu iteratis paulatim ita degeneravit, ut vagina omnis inversa prominere ac inter femora nutaret. Procidentiam agra sibi identidem ipsa reposuit & pila cerea utcumque firmavit, donec novissime difficulter parturienti uterus edito fetu in vaginam pendulam prolaberetur. Pensilis massa carnis spithamam æquavit longitudine, crassitiem utraque manus facile complecti haud potuit, tantumque doloris & molestiæ egrotanti creavit procidentia, potissimum obambulatione & rem familiarem curatura, ut subinde mortem præoptaret. Inferne per patulum uteri orificium menstrua statis temporum intervallis promanarunt. Matricem autem extra pudenda delapsam manibus nostris aliquoties palpavimus, quæ tamen inversa haud erat, ut oculis conspici posset, sed latens intra vaginam propendulam contractari potuit & comprehendi manibus. Illa sursum aliquando compulsa nativam sedem cum saltu repetiit, at vaginam in pristinum restituere locum non licuit. Tandem cum nihil remedii superesset, & alia atque alia mala imminerent, hanc amputare visum est. Eventu autem spem non implente, agra mortem occubuit. Docuit post anatome uterum revera procidisse vaginamque totam fuisse inversam. Ad hæc, quod magis mirum & plane novum videtur, cum utero vesicam urinariam similiter mutata sede procubuisse annotavimus; ceu pluribus aliquando forsitan denarrabit. *Inclytus Wepferus*, qui horum omnium nos voluit esse testes oculatos. Nec tamen rupta fuerunt uteri & vesicæ vincula, sed tantum laxata. Tandem *Corn. Solingen* [y] oppido raram inversionis seu*

O o 3

pro-

[u] Idem obs. I. & thes. anat. VIII. p. 57. & seqq.

[x] Dec. II. an. I. obs. 84.

[y] Obs. de Mulier. & Infant. morb. chir. p. 741.

procedentiæ colli vesicæ historiam nobis reliquit, quæ ita sese habet: A. 1676. infimæ plebis fœmina conquesta est, se aliquando factum difficili partu enixam, & a marito durius, nempe ictibus atque verberibus in ventrem infimum exceptam fuisse, à quibus abdominis subsiditiam observavit, & urinam excernendi difficultatem passâ fuerit, eo, quod illo in loco, ubi urina profiliit, protuberantia insignis sese proderet. Idem oculari inspectione facta meatum urinarium inversum, atque digiti minoris longitudine propendentem deprehendit. Quas observationes è rerum anatomicarum & chirurgicarum scriptoribus fide dignis modo allegatas vesicæ urinariæ in scrotum non solum, sed & sinum pudoris prolapsam satis sufficienterque comprobare & confirmare auctumamus.

T H E S. X I X.

Hiscæ, quantum fieri potuit, stabilitis ad differentias herniæ cysticæ explanandas pergimus; uti autem reliqua ramicum genera differunt, ita & hic discrepat (I) loco, quo nunc inguinalis est, si quando vesica per anulos abdominis erumpens ad regionem iliacam descendit, atque in inguinum alterutro subsistit, postea vero ingravescente malo ad scrotum ipsum pergit, cum bubono-entero-vel epiplocele apprime conveniens; in eo tamen diversus est hic ramex, quod internam peritonæi lamellam non ante se propellat; quam speciem duo numero casus ex *Hist. Acad. Reg. Scient.* [2] nec non ille è *Frid. Kuyfchio* [a] allegati declarant; nunc vero si vesica una cum utero ejusque vagina ad sinum pudoris prorumpit; illa stricte loquendo hernia, hæc descensus vocari debet. (II) Decursu atque via, quam emensa est, quo intuitu modo completa, dicto viscere ad scrotum usque in viris, in fœminis ad muliebria delapso, modo incompleta eodem in summo adhuc inguine hærente. (III) Partibus, quæ è sede sua motæ sunt, quæ diversitas, uti in aliis herniis speciem constituit, ita in nostra pariter jure meritoque attendenda; cujus reliquæ observationes, nempe quinta & sexta fidem faciunt; quo respectu alia simplex, alia complicata dicenda, hæc differentia in utramque cadit, scilicet in inguinali cystis urinaria, quia peritonæi lamellam internam deorsum propellit, infundibuli figuram referentem intestinum aliquod, vel etiam epiploon facile admittit, adeoque cum enterocele aut epiplocele quandoque complicatur. In vaginali vero vix sola vesica occurrit, sed simul uterus aut ejus vagina, ansam illi præbens & occasionem, antea ad inferiora descendit, quare etiam complicata non inepte vocatur. Quo in loco sicco pede prætereundum non est, herniam cysticam ab aliis quoque discrepare, quod sacco peritonæi, uti omentum aut intestina, nunquam inclusa sit vesica, quin potius ille, si dicta membrana simul deorsum trahitur, vesicæ urinariæ tantum incumbat superiore in loco constitutus; quod si vero ab uteri vagina ramex hic exortus fuerit, tunc in ejus sacco p.

[2] Ann. 1713. p. 146. & seqq.

[a] Obs. anat. chir. 98.

n. formato recondita latet. Calculi plures, quos in casu *Ruyfchiano* [b] cystitis urinaria in sinu suo alebat, non novum quidem genus, sed solum circumstantiam notatu dignissimam exhibent, de quibus infra pluribus dicemus. Non vero idem sentiendum est de observatione oppido rara *Corn. Solingen*, quæ diversam utique speciem, nempe inversionem seu procidentiam colli vesicæ nobis sistit, si modo alia pars oculis sese offerens sub specie vesicæ huic auctori non imposuit. Hæc cum uteri inversione in aliquibus convenit, in aliis vero multum discrepat, id quod in tractatione causarum paulo prolixius deducemus. Reliquas differentias vel à tempore vel à symptomatibus variis depromptas silentio hic præterimus, eo, quod noster affectus istas cum aliis herniis communes habeat.

THESES. XX.

Ad causas herniarum explicandas dum pedem promovemus, quædam de generalioribus prælibare animus nobis est, post eas, quæ speciatim ad cysticam disponunt, paucis subjungemus. Causas herniarum productrices in internas atque externas dirimi in vulgus notum est; quarum multæ & variæ hinc inde ab auctoribus recitantur, quas tamen non omnes hic afferre lubet, sed eas potissimum breviter attingemus, quæ imi ventris partes supra memoratas membranaceas ac tendineas relaxandi ac dilatandi virtute gaudent, nec non quæ connexionem magis minusve arctam, quam cum vicinis partibus habent, dissolvendi aptæ natæ sunt. Priores omnia ea pro causa & origine agnoscunt, quæ naturali fibrarum constitutioni & tono debilitando velificantur. Ubi merito accusandus venit humorum in corpore vel circulantium, vel etiam in vicina aliqua parte stabulantium justo major affluxus ad partes illas, quæ herniam patiuntur, præprimis serum abundans & easdem continuo irrigans; quod videre est in temperamento phlegmatico, in hydrope ascite, non minus in anasarca, in qua aquæ p. n. eo depluunt; qui humores eo delapsi & stagnantes peritonæum, abdominis musculos eorundemque tendines & partes, quæ ob rationes supra recensitas perviæ sunt, non parum relaxant; quo posito à levi causa occasionali accedente cedunt, partibusque exitum molientibus transitum præbent. Idem quoque omentum atque intestina alias lævia magis lubrica reddunt, quod in causa est, ut postmodum facilius erumpant. Id quod de humoribus serosis modo dictum est, de oleosis quoque & pinguibus valet, utpote quæ eundem effectum edere toto die experimur. Hinc diæta pinguis & oleosorum abusus eo pariter disponit, & è multorum opinione entero-bubonocelen Helvetiæ incolis adeo frequentem [c] infert, aut aliis quibuscumque, qui oleo, butyro, aut adipe magna ex parte victitant. Uti & exuperans corporis obesitas quandoque hujus mali causa existit. Ad hanc quoque classem pertinent, quæcumque fla-

[b] Thef. anat. VIII. pag. 53. & seqq.

[c] Freytag. diss. de Oscheo-Entero & Bubonocèle.

tus generare atque alere solent, qui intus incarcerati impetum in intestina faciunt, eaque uti ad alia loca, ita & ad ea, quæ in abdomine hiant, cum vi propellunt, pari ratione ac uteri prolapsum ab iisdem enatum fuisse legimus [d]. Non minus uteri moles in gravidis multum aucta, extraordinaria vesicæ in ischuria expansio eo confert. Quod vero attinet causas, quæ in viscera herniam formantia agunt, ista in arcum cogendo vel eorum connexionem cum partibus vicinis dissolvendo, sunt illæ respiratio aucta vel diu cohibita in tussi ferina, magno parturiendi labore, insigni alvum deponendi conatu, tubarum inflatione; quo nisi extraordinario partes infimi ventris, maxime quæ liberius fluctuant, inferiora versus & ad annulos protruduntur, inque eos, uti & peritonæum non levem impetum faciunt. Uti autem sufflaminata respiratio multum ad herniarum generationem confert, ita quoque eadem extraordinario modo aucta seu reciprocus ille motus, quo aër dilatato pectore in pulmones cum vi admittitur, constricto autem iterum expellitur, eo disponit, quod fieri solet in vomitu enormi, à sermone pro concione diu multumque protracto, ab oneris gravioris gestatione, repleto præprimis ventriculo; in infante à forti mammillarum suctione [e], quibus actionibus dictæ partes modo sursum, modo, & quam maxime deorsum impetuose moventur, suamque virtutem in annulos, potissimum si relaxati antea fuerint, non parum exerunt. Quibus addimus ex animi pathematibus terrorem, à quo solo aliquem subito herniosum factum esse expertus est *Frid. Ruyschius* [f]. Referendi inter causas externas quoque sunt violenti in lucta motus, equitationes & cursus concitiores, gravioris ponderis elevatio, coitus effrænatus, exercitia athletica, ictus validior abdomini inflictus, casus ab alto, aut alia vehementior ejus concussio, quæ & forsân aliæ causæ & hernias generant & jam prognatis augmentum præbent.

T H E S. X X I.

Antequam huic de causis tractationi finem imponamus, ab instituto nostro haud alienum esse censemus de controversia ab aliis mota quædam addere, utrum nempe peritonæum in ramice nonnisi relaxetur, an vero quandoque etiam omnino rumpatur, hac potissimum ratione inducti, quod aliqui hujus mali differentiam inde depromant. In confesso utique est, quod supra jam innuimus, relaxationem ejus sensim & successive factam frequentissime locum invenire, qua in re tantum non omnes naturæ scrutatores consentientes habemus. De ejus ergo disruptione nobis potissimum sermo erit, & inquirendum, an & illa quandoque accidat. Sæpius allegatus & laudatus *Frid. Ruyschius* eandem in observationibus anat. chir. in dubium vocat [g], &

[d] E. N. C. vol. II. obs. 63.

[e] E. N. C. dec. III. ann. IV. obs. 107.

[f] Obs. anat. chir. 98.

[g] Obs. 98.

& advers. anat. [b] prorsus negat. *Burckh. Dav. Mauchardus* Tubing. prof. celeb. & Arch. *Wirt.* [i] iudicium hac de re & assensum suum suspendit, eo quod in quinque subjectis herniosis sollicitè dissectis nonnisi dilatatam peritonæi lamellam, nunquam vero ruptam repererit; quod etiam ne quidem unico, eoque sufficienti testimonio hanc rupturam ullibi suffultam deprehenderit, quod denique ab aliquibus artis suæ peritissimis chirurgis Parisiensibus acceperit rupturam iisdem nunquam obvenisse, quibus motus vir hic Excellent. in negativam inclinare videtur sententiam, persuasus tunicæ huius robur & firmam cum partibus adjacentibus cohæsiõnem huic de ejus ruptura hypothesi contrariari, neque satis validum censet argumentum, quod à præcipiti & subitanea herniæ ortu & formatione desumi alias solet. Absit vero, ut ea, quæ solide hac de re differuit, in dubium hic vocemus, liceat modo nobis, pace illius, unum vel alterum ulteriori disquisitioni & meditationi commendare. Et (I) quidem peritonæi robur tantum non esse, ut impetui etiam majori resistere valeat, imo ne quidem relaxatis annulis aut integumentis ab instrumeto læsis intestina in situ continere potis est hæc membrana. (II) Nos non latet, hoc æque ac alias etiam membranas mirum quandoque in modum expandi, si dilatatio earum successive & per gradus fiat, id quod integumentorum in hydrope ascite, hydrocephalo aut gestatione gemellorum, in tumoribus tunicatis, arteriarum & venarum in varice & aneurismate magno, ureterum [k] in calculo ibi hærente stupendum quandoque in modum expansio non obscure demonstrant. Quibus addimus omentum, quod in epiplocele adeo extenditur, ut in statu naturali vix ultra umbilicum exporrectum in p. n. ad scrotum usque descendat. Quod si vero è contrario illa ipsa dilatatio uno velut impetu facta fuerit, ruptionem supervenire verosimile est. (III) Observatio sequens, quam *Excell. Dn. Præses* pro sua nunquam satis laudanda humanitate nobiscum communicare haud dedignatus fuit, illud potissimum confirmare videtur; Lutetiæ Parisiorum stabularius bubonocèle incompleta antea laborans ictum equi fortiter calcitrantis abdomini inflicto recepit, à quo mox tota intestinorum moles uno veluti momento in scrotum prolapsa aliud fere abdomen magnitudine referebat, ordinario magna ex parte evanescente & fere penitus collapso. Quo in casu non possumus non nobis aliisque persuadere, lamellam peritonæi internam disruptam utique fuisse. In quo confirmamur autopsia supra citati *Petiti* chirurgi peritissimi, qui in simili hernia eandem causam agnoscente supernam facci à peritonæo formati portionem ita solutam observavit, ut in operatione felici cum successu administrata nullum prorsus faccum alias præsentem invenerit [l]. Cum vero hæc peritonæi ruptura, de qua controvertitur, nostro in affectu locum non inveniat, de ista prolixioribus nobis esse non licet.

THESES.

[b] Dec. II. §. 9.

[i] Diss. de hern. incarcerated. ann. 1722. Tubing. habit.

[k] Ruyfch. obs. anat. chir. XXXVII.

[l] Vid. *Garengeot* oper. chir. T. I. c. 7.

Tom. III.

P-p

Postquam plerasque herniarum causas in genere enumeravimus, postulat jam ordo, ut quoque dispiciamus, quomodo contingere possit, & revera contigerit vesicæ urinariæ prolapsus. Equidem sunt viri rerum anatomica- rum & chirurgicarum peritissimi, qui vesicam, eo modo, quo omentum vel intestinorum aliquod situm mutare atque delabi inficiantur, quos inter emi- net plus una vice laudatus *Mery* [m], qui rationibus haud contemnendis innixus illam herniæ speciem, quæ per annulos abdominis fit, & non à pri- ma conformatione est, in dubium vocat; quarum (I) est, quod vesica par- tibus aliis ope urachi, arteriarum umbilicalium & ligamentorum supra re- censitorum tam firmiter, tamque arcte undique cohæreat, ut non adeo re- laxari, multo minus è sede naturali prolabi queat. (II) quod viscus hoc ca- vum urina repletum atque valde expansum majorem in molem excrescat, quam ut per annulos musculorum abdominis transire valeat. (III) quod ve- sica in supra memorato casu, præter quod cum scroto cohæserit, plane non alterata, neque malum ullis symptomatibus stipatum fuerit, quod tamen in malo inveterato experientia alias probat. Quibus motus herniam cysticam vitio conformationis in utero contracto, non vero causæ adventitiæ adscri- bit. Hæ rationes à laudato *Mery* allegatæ, quamvis prima fronte speciosæ videantur, plura nihilominus argumenta in medium afferri posse putamus, quibus hic vesicæ prolapsus stabilietur, quæq; eo minus sicco pede transire volumus vel debemus, quo magis in aprico est, totius rei cardinem in hoc verti. Et primo quidem quædam ab aliis prolata recensebimus, deinde nos- tra qualicumque subjungemus. Dexterrimus *Petit* [n] largitur quidem, vesicam urinariam non facile è situ delabi, eo tempore, quo plena est, sed, ut vacua sit, necesse esse; hoc tamen non obstante aliqua in contrarium profert, nempe (I) vesicam vel ab urinæ copia, vel in senectute, vel ab alia quacumque causa dilatam atque atonia affectam planiorem reddi, pristi- namque figuram, quam in statu naturali habuerat, ac locum non æque re- cuperare. (II) eandem urina repletam ex ipsorum ægrorum sensu atque testimonio versus abdominis annulos multum propelli, id quod vel actioni diaphragmatis & musculorum abdominis intestina reliquaque viscera deor- sum prementi, vel etiam renifui peritonæi fundo ejus annexi, atque expan- sioni versus superiora obicem ponentis procul dubio adscribendum. (III) in gravidis eo tempore, quo urina in ea accumulatur, sursum & retrorsum ob- pressionem uteri, neque antrorsum propter osium pubis resistentiam ferri posse, sed utrinque ad latera cogi, & duo veluti cornua formare, quæ, si ad annulos accedunt, per eos elabi posse; magis si hi ipsi aut à vi, quam cum uterus tum reliqua abdominis viscera in illos exserunt, debilitati atque

[m] Hist. Acad. Reg. Scient. 1713. p. 24. & act. ejusd. ann. p. 151. & an. 1717. p. 17.
[n] Hist. Acad. Reg. Scient. ann. 1717. p. 17.

dilatati fuerint; eo quippe fecedit, ubi minor resistentia est. Quod vero de sexu sequiore imprægnationis tempore asserimus, in virili ab aliis causis agentibus contingere quoque posse, nemo est, qui vel nobis tacentibus non intelligit. *Exper. de Littre* [o] contendit, vesicam, dum expanditur, æque libere in abdominis cavitate ac intestina fluctuare, eoque posito, pari ratione in scrotum delabi; quod tanti roboris esse nobis non videtur, ut assertum *Meryanum* infringere valeat.

T H E S. X X I I I.

Potius alia quædam adjiciemus, quibus vesicæ hernia corroborari forsitan poterit, & (I) quidem vitium conformationis & situm à nativitate prorsus extraordinarium quandoque occurrere non inficiamur, quippe quod confirmat *Roussens* [p]. (II) quod vesica multum & sæpius dilatata peritonæum sursum propellat, ejusque vincula, quibus ossi pubis aliisque partibus committitur, successive relaxet, quæ postea ad pristinum statum non facile redeunt. (III) quod eadem retro lamellam peritonæi locata sit, adeoque non opus habeat illam ante se propellere, uti ab intestinis fieri debet; verum tunica cellulosa levi negotio cedente, illa ipsa inter os pubis & ileum, atque dictam peritonæi lamellam constituta annulos tandem perrumpat; neque hoc impedit, uti *Mery* vult, quod iidem à peritonæo obtecti sint, quia eadem rationes hic militant. Idem quoque (IV) confirmatur ex analogia ab intestinis desumpta, quæ fæcibus aut flatibus etiã distenta eidem nihilominus malo frequenter obnoxia observantur. (V) dubio, quod plerique movent, nempe vesicam urinariam eousque extendi haud posse, ut per annulos ad scrotum exporrigatur, aliquo modo occurritur, si animo cõscipimus, quantam partes membranacæ dilatationem, quæ sensim fit, quandoque patientur, cujus rei exempla supra §. 21. adduximus. Quare non impossibile nobis videtur, & vesicam, utut rarius, pariter dilatari & dilatam tantum viæ emetiri posse. Quod vero de vesica non alterata affertur, ei (VI) respondemus, illam ob minorem vasorum copiam non ita facile ac intestina alterari, tum & materiam ibi contentam fluidamque liberius fluctuare, & modo in hunc, modo in illum saccum transire, adeoque non tantam cystidivim ac fæces intestinis inferre, tum etiam lotium sæpius excerni, atque inde utrumque saccum depleri, secus ac in intestinis fit, in quibus excrementa magis incarcerata sunt. Denique cum duplex intestini portio annulo inhæreat, superior, seu illa, quam contenta primum ingrediuntur, inferiorem comprimens illis ipsis viam præcludit, unde in arcum coactæ fæces canalem maxime distendunt & inflammationem successu temporis inferunt, id quod de vesica urinaria metuendum non est. Quod si (VII) consideramus,

P p 2 ute

[o] *Hist. Acad. Reg. Scient. an. 1713. p. 151.*[p] *In Cattieri obs. 20.*

uterum ejusque vaginam eidem malo non raro obnoxiam esse, uti frequens experientia comprobat [q], colligere aliquatenus licet, firmam vesicæ atque arctam connexionem huic prolapsui non contrariari; quod enim uterum spectat, quatuor ille ligamenti alligatur, quæ licet non adeo robusta sint atque ascensum magis quam descensum impediunt, cum aliis tamen partibus, præprimis pelvis parietibus connexus ille est; magis vero ejus vagina fibroso quodam nexu posterius cum intestino recto, anterius cum vesica urinaria, à lateribus cum membranis satis firmatur, quo non obstante hæc connexio frequenter dissolvitur, & modo dictus canalis vel ex parte vel toto sui tractu ab adjacentibus divellitur. Ut taceamus (VIII) observationes prostare, quæ ipsius etiam ventriculi descensum in sinistram regionem hypogastricam [r], aut in cavitatem thoracis per diaphragmatis vulnus [s] probatum eunt. Quid ergo dubitamus, vesicam eo quoque progredi posse, ut per annulos sæpe memoratos erumpat. Quibus accedit (IX) & nostro qualicumque judicio maximum momentum affert, quod subjecta, si non omnia tria, duo saltem, quorum *Mery* meminit, in adulta jam ætate constituta fuerint, quemadmodum historię fidem faciunt. Qui ergo factum, ut malum, quod à vitio conformationis fuisse asseritur, in hac demum ætate (Religiosus enim octuagenario major erat.) sese exseruerit, & non primis statim annis symptomata valde molesta produxerit, per tantum temporis vix toleranda. Quibus rite pensatis aliquatenus intelligitur, vesicæ urinariæ per annulos elapsui nec visceris magnitudinem, nec firmam partium adjacentium cohæsiõnem, nec alias forte rationes adeo contrariari, ut eundem pro impossibili venditemus. Quod dum stabilimus, illum rarum, imo rarissimum & parum hæcenus cognitum affectum esse lubentes largimur.

T H E S. X X I V.

Causis herniarum generalioribus supra §. 20. in medium adductis, argumentis etiam, quæ herniam cysticam comprobare nobis videntur, allatis, instituti ratio postulat, ut speciales nostri ramis causas paucis recenseamus. Quarum præcipua fere est nimia vesicæ dilatatio atque expansio, ad quam sustinendam ex indole & structura sua valde apta est [t], hac facta vel ad utrumque, vel, quod familiarius ad alterutrum latus secedit, adeoque ad annulos appropinquat; simul vero vel illa ipsa vel alia abdominis viscera in arctum coacta impetum in dictos annulos faciunt, qui debilitati cedunt & partem hanc prolapsuram transmittunt. Fit autem hæc majorem in molem mutatio, nunc à potu aquoso simplici, aut minerali, imo &, quod non infrequens est, vinoso, nimia in copia assumto atque diutius voluntarie retenti-

[q] *Reyseh.* obs. 8. 9. 24. & 25.

[r] *Nic. Blegny* zod. med. Gall. ann. I. mens. febr. obs. 2.

[s] *Fabr. Hildan.* cent. II. obs. 12.

[t] *Vid. Pamaroli Pentecost.* I. obs. 27.

to, quandoque ad rupturam usque, quod insigni astronomo *Tychoni de Brahe* accidisse perhibetur, quod malum alii inflammationi tribuere malunt. Hoc si frequentius contingit, sensim atque sensim in majus volumen excrescit vesica, quandoque in tantum, ut teste *Tibaltio* [u] chirurgo dexterimo duas mensuras cum dimidia capiat, neque postea ad pristinos limites facile redit. Non minus injectionem liquoris copiosi repetitam, quæ ante operationem lithotomiæ altiore apparatu instituendæ fieri solet, idem effectus sequi potest. Nunc à retentione aut suppressione urinæ involuntaria diu subsistente, uti sectiones cadaverum hoc morbo defunctorum id palam faciunt. Quæ causæ eo efficacius agunt, quo magis fibræ visceris hujus cavi vel à senio, vel à temperamento, vel à quacumque alia causa atonia laborant, tunc enim liquori aut alii corpori dilatanti facilius cedunt; item quo laxior est parietum ejus structura, de qua *Illustr. Morgagnus* [x] his verbis loquitur: *A laxiore quibusdam in locis parietum structura & à nimia interdum retenti humoris copia ejusmodi vesicarium dilatationes, atque, ut ita vocem, hernias deduco.* Pariter quo magis laxata vincula sunt, quæ vesicam cum partibus vicinis connectunt, eo major distensio à supra dictis causis metuenda. Hæc autem vincula laxari posse & re ipsa laxari probatur ab affluxu humorum seroformum in temperamento phlegmatico, in hydropicis, quorum abdomen aquarum moles inundat, nec non in senibus &c. analogia ab aliis partibus, potissimum à vagina uteri desumpta, cujus connexio, utut firmior, interdum dissoluta procidentia notabilis causa haud raro existit. Non minus eo confertur imprægnationes frequentiores, siquidem à mole uteri aucta primo vesica multum versus os pubis comprimitur, quæ lotio magis minusve repleta & sursum pergere non valens ad latera sese extendere propiusque ad annulos accedere cogitur. Quibus accedit figura vesicæ in hoc sexu peculiaris, qua superius & utrinque à latere duos velut angulos obtusos refert, quæq; cæteris paribus causa ejusmodi prolapsus non ultima est. Deinde tota viscerum & præprimis intestinorum compages in angustias coacta in dictos annulos impetum facit, eosque sensim sensimque dilatat. Prius eo certius evenit, quo magis collum vesicæ premitur, & hæc ab urina accumulata atque diutius retenta circa fundum dilatur; quod ipsum pariter à partu difficili, fetu nempe diutius in uteri cervice hærente, sæpius provenire in confesso est.

T H E S. X X V.

Uti vero vesicæ dilatatio, ita pariter ejusdem constrictione extraordinaria ad hunc affectum generandum quandoq; confert, qua ob exquisitum sensum à tunica nervea oriundum sæpissime afficitur, sive ille à calculo, primæ juventutis & ultimæ senectæ tormento, sive ab enormi texture nerveæ expansione, qualis post liquoris copiosi injectionem quandoque contingit, sive

[u] Hist. Acad. Reg. Scient. Paris. 1713. p. 151.

[x] Adveif. anat. III. animadv. 36.

ab ejus hæmorrhoidibus non rite succedentibus, aut alia sanguinis in vasis stagnatione indeque orta inflammatione, sive ab urinæ acrimonia & crusta villosa ex parte abrafa, sive à sanguinis eo delati dyscrasia falsa, acri, natalis suos ducat. vid. *Frid. Hoffmanni, Prof. Hallens longe Celeb. Diss. de morbis ex spasmo vesicæ.* Id quod paradoxum quibusdam videbitur eo, quod constrictione hac spasmodica vesicam potius coarctari quam distendi, adeoque ad regionem hypogastricam haud ferri verosimilius sit, uti in iis, qui calculi cruciatibus diu multumque divexati fuerant, istam mole minorem atque angustiore deprehendimus. Quod ipsum cum experientia concordare largimur, si tota vesicæ substantia, non item si aliqua tantum ejus pars spasmo constringitur, ac contractione illa ipsa vel elongatur, vel alia ratione contorquetur, eodem modo, quo intestina à colicis doloribus spasmodice affecta per annulum abdominalem aut cruralem elabi observamus. Inter causas externas violentas referimus non tantum ictus, sed & vulnera regioni inguinali inflicta, in quibus integumenta abdominis communia ad peritonæum usque læduntur, quo in casu vesica retro lamellam internam locata facile erumpit, prægressa hujus expansione & substantia cellulosa levi negotio cedente.

THESES. XXVI.

Et hæ causæ ad prolapsum vesicæ inguinalem generandum disponunt. Quod vero illas spectat, quæ ad sinum pudoris eam procidere faciunt, si non unica, præcipua saltem est uteri vel ejus vaginæ descensus. Neque aliter fieri potest, quin illa ipsa hisce partibus, quibus firmitissime connexa est, e sede sua motis pariter in consortium trahatur. Unde *Frid. Ruysschius* [u] autopsia propria edoctus confirmat, *uterum e corpore propendentem secum rapuisse magnam vesicæ portionem, quod rarissime (si unquam) ante hac visum est.* Idem vero frequentius contingit à vaginæ, quam uteri ipsius procidentia, utpote cum qua arctius cohæret, & quidem cum parte ejus antica, quare si postica & laterales loco moventur, status hic vesicæ p. n. non æque insequitur. Quod si vero quis inferat, inde sequi, herniam vesicæ, quam supra rarissime fieri asseruimus, æque frequentem futuram ac vaginæ prolapsum, cui tamen experientia refragatur, ei respondemus (I) quod de rariore vesicæ prolapsu supra dictum à nobis est, de illa, quæ per annulos abdominis in inguinum alterutrum fit, intelligendum esse. (II) anticam vaginæ uteri partem rarius, frequentius posticam & laterales, ob eundem arctiorem connexum loco moveri. (III) hac etiam posita nonnisi descensum, æque ac in utero, plerumque fieri, ut vero procidentia extra pudoris sinum contingat, opus esse, ut vaginæ aut uteri vitium enorme sit atque extraordinarium. Si quis instat, hanc quoque interdum observari, præter quod cystis urinaria in consensum trahatur, ei regerimus, vel uteri vaginæve molem tunc obstare, vel vesicam

re

[u] Thef. Anat. VIII. pag. 60.

re ipsa prolapsam non agnosci; quod ut statuamus, eo nos inducit *Frid. Ruyfchius*, qui licet circa corporis humani partium structuram non minus quam ullus alius versatus fuerit, de hac vesicæ procidentia dubius quam maxime hæsit [x]. Præterea inter causas symbolum suum eo quoque conferunt calculi in sæpius nominati visceris cavo hospitantes, quod accidens, utut insolitum sit, si simul conjunctum est, non potest non fieri, quin pondere suo atque gravitate saccum, in quo continentur, deorsum trahant atque vesicæ prolapsam, si non primario generent, tamen facilitent atque augeant, id quod ex observatione, quæ in E. N. C. [y] prostat, non obscure patet, utpote quæ docet, *vesicam ad sinistram perineæ partem protrusam tumorem ibi efformasse, nec non calculum illam in tantum immeruisse, ut primum intuentibus deesse credita fuerit*. Ibidem vesicæ procidentiam rectum quoque intestinum secum rapuisse adjicitur. Inversio colli vesicæ, cujus *Solingen* [z] meminit, uti magis admiranda & plane nova videtur, ita modus fiendi ejusque causa cognitu & explanatu difficilior est. In aliquibus cum uteri inversione convenit, in aliis vero ab ea discrepat; sicut enim illius inversio mox post partum orificio multum hiante, vel à diuturnis laboribus, vel à rudiore obstetricantis manu inducitur; ita quoque idem status p. n. in hac eveniens partui difficili non immerito adscribitur, junctis ictibus, à quibus subinde à marito in abdomen excepta fuit hoc incommodo laborans; à quibus, præprimis partu difficili urethra, quæ in sexu sequiori & notabiliter amplior est & brevior, atque ad majorem dilatationem suscipiendam idonea, multum relaxata vesicæ collum foras eniti atque procumbere potest; id quod in sexu virili, in quo meatus urinarius minoris capacitatis & majoris longitudinis esse cernitur, non æque possibile esse quivis rerum anatomicarum non omnino ignarus nobiscum intelligit. In hoc vero differt vesicæ colli inversio, quod cuique causæ urethram dilatandi & relaxandi aptæ supervenire illa possit, ad quam etiam refero calculos quos notabilis licet magnitudinis extraordinario quandoque nisu edunt mulieres, atonia partis, per quam transferunt, postea manente. Tum & in eo differt, quod si à partu difficiliore est, diu post illum etiam contingere possit, secus ac in uteri inversione fieri modo annotavimus.

T H E S. X X V I I.

Jam ad herniæ vesicalis signa progredimur, quæ, uti illa reliquarum herniarum, eo accuratius investiganda sunt, quo magis experientia confirmat, alios affectus ejusmodi elapsus mentientes, & prima specie præ se ferentes incautis quandoque impulsisse. Sic tumorem alium in inguine dextro

[x] Loc. cit.

[y] Dec. II. Ann. V. Obs 71.

[z] Loc. cit.

tro pro descensu venditatum in E. N. C. [a] herniam umbilicalem pro tumore cystico à chirurgis rerum ignaris habitum legimus. Alius non magis peritus bubonocelen pro abscessu tractatam, & non sine magno labore emollitam lanceola tandem pertudit, e quo vulnere postea fæces involuntarie exierunt [b]. Quid mirum, si barbitonsor eodem errore in diagnosi commissio, nil aliud labore suo effecit, quam ut ægrum, qui se ejus curæ commiserat, simili prorsus malo exponeret. Si porro obstetrix ultra crepidam, seu rectius ultra uterum sibi sapere visâ ejusmodi bubonocelen uterum prolapsum esse sibi aliisque persuasit, parumque abfuit, quin ægram male tractatam morti traderet [c]. Non minus testicularum alter antea in abdominis cavo latens, & circa pubertatis annos erumpens rem non rite pensitantibus sub tumoris p. n. specie quandoque imposuit. Πολυθρύλλητον est, quod hernia, uti forex, sese prodat tumore suo. Quia vero plurima dantur tumorum genera, illi sollicitè à se invicem distinguendi veniunt. Quibus noster affectus ab aliis differat, ex sequentibus aliquatenus elucescet. Communem cum aliis herniis præfert tumorem, qui vel in inguine, vel in scroto, vel etiam in sinu pudoris sese manifestat, initio parvus & abdomen facile subiens à levi manuum pressione aut etiam commodo corporis situ, qui vero post aliqualem motum rursus erumpit, & in majorem molem indies excrescit; ille qui in inguine est, eundem cum bubonocèle decursum habet; uti & calor, ubi manus tumori imponitur, notabilis, si inflammatio, strangulatio atque incarceratio accessit, alias vix sensibilis. Ægri à frigore admissio eadem ac in enterocele incommoda sentiunt, non æque à cibis flatulentis, qui in nostrum malum parvum virtutis exerunt. Hoc silentio prætereundum non est, nostrum affectum cum nullo alio herniæ genere communia magis signa habere, quam cum hydrocele, quæ sunt (I) transparentia tumoris oculum inter & candelam collocati, ab aquis in sacco membranaceo stabulantibus proveniens, sed paulo minor, quia tunicæ vesicæ, utut dilatatae sint, radiorum luminarium transitum aliquatenus impediunt atque infringunt, (II) fluctuatio digitis tumorem hic inde moventibus perceptibilis, quæ eo tempore, quo vesica lotio multum repleta est, manifestior, quo vero ab ejusmodi humore excrementitio vacua existit, non æque observatur: (III) dolor in loco tumoris sensibilis atque constrictorius, etiam si inflammatio & stagnatio abest, quia vesica exquisito gaudet sensu, & urina in parte prolapsa velut incarcerata detinetur. Hæc vero signa intellecta volumus de illa hydroceles specie, in qua humores serosi tunicæ vaginali inhærent, quod si enim in scroto libere fluctuant, & tumor & undulatio & diaphaneitas major est, dolorque ab ægro minor sentitur. Accedente inflammatione calor partis affectæ augetur, dolor exacerbatur, & febris major minorve accenditur.

[a] Dec. II. Ann. 7. obs. 11.

[b] Act. Med. Berol. Dec. I. Vol. 6. n. 2. E. N. C. Vol. II. obs. 94.

[c] E. N. C. Dec. III. Ann. 9. & 10. obs. 2.

ditur. Et quemadmodum in epiplocele circa regionem ventriculi, & in enterocele circa umbilicum dolor tensivus sentitur, ita in hac herniæ specie sensus ejusmodi molestus in regione pubis se exerit à partium vesicæ contiguarum distensione oriundus. Plerumque etiam cum stranguria conjunctus est noster affectus, in qua non modo urinæ excretio laboriosa & difficilis est, & lotium per vices redditur, sed & continuo ad mingendum stimulo torquentur affecti.

T H E S. X X V I I I.

Præterea æger vesicam à respiratione, aut alia vehementiore actione ad fatus alterutrum atque versus annulos propelli interdum, sed rarius atque obscurius animadvertit, eoque in loco dolorem subinde excitari, quem per vices redeuntem ad signa herniam antecedentia refert *Clar. Kiedlinus* [d]. Uti & hernia vesicæ nullum peculiarem saccum à lamina peritonæi interna formatum, uti epiploo-vel enterocele agnoscit, nisi pro illo venditare velis istam portionem, quam non ante, sed post se deorsum rapit. Signum vero specialissimum & jure meritoque pathognomonicum herniæ nostræ est notabilis dysuria & magna urinam reddendi difficultas, atque mingendi quandoque impossibilitas, nisi æger manu scrotum elevando tumorem simul comprimat; nec non insigne levamen, quod compresso ita tumore & exitu urinæ concessio sequitur. Sic & probe tenendum illud est, quod æger neglecta hac enchiresi mingere fere nequeat, quia fibræ musculares ob justo majorem dilatationem atonia laborant, seseque rite contrahere & fundum cervici appropinquare non amplius valent. Cui accedit, quod notabili urinæ copia hoc modo expressa, tumor vel penitus, vel magna ex parte evanescat, licet brevi post lotio in vesica accumulato & in partem prolapsam depluente sensim augmentum denuo capiat. Unde fit, ut postquam aliquam urinæ copiam emisserant hoc malo affecti, brevi spatio interjecto denuo mingere possint. Aliqui cathetere applicito rem hanc expiscari allaborant, hoc enim factò, si strangulatio abest, & liber urinæ ex una in alteram vesicam transitus datur, tumor pariter non parum dissiparet; de cujus instrumenti applicatione hic obiter annotamus, quod non ita libere, uti alias, hinc inde moveri possit aut debeat, tum ob vesicæ constitutionem quasi divisam, alteriusque partis angustias, quæ obstaculum ei opponunt, pari fere modo ac in vesica a diuturno calculo multum angustata idem experimur, tum etiam quia rudiori & ulteriori ejus immisioni gravia symptomata supervenire solent; eo citius & certius, quo major inflammatio jam præsto est. Quod symptoma sequentem in modum non inepte explicatur. Vesica urinaria ita prolapsa & ab annulis compressa in duos quasi loculos dividitur, superiorem & lateralem, qui elapsus est, atque inferiorem, qui in abdomine mansit, media inter utrum-

Tom. III.

Q q

que

[d] E. N. C. Dec. III. Ann. 9. & 10. obs. 150.

que pars ab annulis valde constringitur & veluti strangulatur; unde fit, ut in hoc statu p. n. cucurbitam ampullaceam, *eine Flaschen Kürbiß* figura sua referat, quæ compressio ab annulis facta ordinarium omnium lotii effluxum impedit. Si vero urgente necessitate, & urina multum accumulata sui que exitum postulante, tumor atque scrotum superiora versus blanda manu comprimuntur, & urina in inferiorem vesicæ partem propellitur, ejus exitus non parum facilitatur. Ad hanc mingendi difficultatem etiam pertinet, quod ubi modo lotium emiserunt, paulo post non minorem ejus copiam excernant, item quod pro exoneranda vesica nunc hunc, nunc alium situm servare necesse habeant. Quodsi inflammatio vel à nimia vesicæ distensione aut compressione aut alia de causa præsto est, signa colicæ nephriticæ accedunt, urinæ differentia cognoscendæ [e]. In fæminis hoc malo laborantibus moles uteri certam vesicæ partem comprimens eandem mingendi difficultatem parit [f]. Vomitus plerisque in herniis contingere experientia loquitur, ille vero, qui cysticæ supervenit, rarus est, non enormis, & tarde contingit. Supra citatus *Petit* [g], se observasse testatur, vomitum in hernia cystica cum strangulatione conjuncta sequi singultum, qui in aliis præcedit; an vero hoc symptoma semper ita eveniat, nos hic non discutimus.

T H E S. X X I X.

Et hæc signa vesicam in inguinum alterutrum prolapsam haud obscure declarant. Quia vero supra §. 19. indicavimus, & aliquot observationibus probatum ivimus, hanc partem in sinum pudoris quandoque etiam prorumpere, par est, ut eorum quoque mentionem injiciamus. Fatente quidem *Frid. Ruyschio* [h] cognitu hoc arduum est; quia enim vesica ita prominens oculis haud patet, nec non vagina uteri obsecta exquisito tactu explorari nequit, diagnosi dubia redditur, quod eo minus mirandum, quo magis experientia docet, in procidentia pariter, uterina dicta quandoque difficulter dignosci, utrum uterus ipse, an vero vagina mali causa sit. Interim tamen, si visus in dubio nos relinquit, tactus de hoc prolapsu nos certiores reddere poterit, eo magis, si vagina sola prodiit, & præter hanc alius fæccus deprehenditur, qui post emissam urinam multum decrescit, postea vero sensim atque sensim mole sua augetur. Quod si vero matrix ipsa elapsa est, hæc omne spatium occupat, & vesicam loco quoque motam adeo comprimit, ut res dijudicatu admodum difficilis sit. Calculi in ea si hospitantur, quos *Ruyschius* [i] exhibet, hi tactu explorati

[e] Garengot loc. cit. cap. 5.

[f] Hist. Acad. Reg. Scient. Pariss. Ann. 1713. p. 115.

[g] Ibid. Ann. 1717. p. 19.

[h] Thef. VIII. pag. 53. & 58.

[i] Obf. cit.

rati omnem fere scrupulum animo indaganti eximunt; idem insuper urinæ stillicidium post operationem institutam aliquandiu durans confirmat. Neque hoc prætermittendum, quod dolor, qui alias in solo uteri prolapsu, præfertim si malum recens fuerit, vix notabilis percipitur, in malo hoc complicato satis exquisitus sit, vesica, quæ una procidit & membrana nervea gaudet, multum compressa, aut dilatata sensum hunc molestum inferente. Inde factum, ut gravida illa, cujus supra Obs. II. meminimus, quotiescumque lotium reddere annisa est, non leves cruciatus experta sit, qui intolerabiles fere fuerunt in vetula octogenaria, quam *Frid. Ruyschius* in scenam produxit, ita ut facta illa fuerit, se decies emori malle, quam eos diutius perpeti, quos ipsos vero calculis magna ex parte deberi aliorum hoc malo divexatorum confessione confirmatur. Ad hæc signa porro pertinet illud, quod mingendi difficultas in his subjectis tanta non sit, quanta in aliis esse solet, nisi illo in casu, in quo cervix vesicæ aut urethra quam maxime comprimitur; quod si enim in fundum vim suam exerit corpus comprimens, parum urinæ collectum reddere mox coguntur, uti idem in gravidis haud raro observatur.

T H E S. X X X.

Præquam ad affectus nostri curam pedem promoveamus, quædam de prognosi adnotanda veniunt, quæ pro ægri ætate, aut mali natura atque constitutione differt. Et quidem, si ex mente sæpius allegati *Mery* à vitio primæ conformationis malum dependet, præfagium non adeo bonum formandum, & morbus incurabilis omni jure dicendus est; uti enim pleraque vitia in utero contracta medelam aspernantur, ita de hoc non minus idem judicium ferendum est. Vesicæ quippe figura, quæ prorsus extraordinaria est, non facile in naturalem ab arte reducitur, & reducta etiam varia incommoda malo graviora & per totam vitam sustinenda post se trahit. Cui accedit, quod a nativitate cum annulis vel scroto adeo firmiter coaluerit, ut sine dilaceratione harum partium vel etiam illius inde separari nequeat; quare præstat manum, nempe chirurgicam à tabula, seu, ut rectius dicam ab hoc ramice remove. Quia vero supra §. 23. probatum ivimus, eundem adventitiis sæpius causis diversimode agentibus deberi, circa hujus prognosin occupati quam maxime erimus. De qua notandum, herniam vesicæ in inguine factam, si recens fuerit & incompleta, ita ut minore sui portione protuberet, reponi perita manu æque ac intestina posse, neque illam, quæ paulo magis inveterata est ex intempestivo ægri pudore, quo malum diu celavit, vel chirurgi ignorantia aut negligentia omni curationis spe destitui, si modo manus auxiliatrices quantocyus adhibeantur. Quod si vero cum annulo aut scroto, aut testiculo cohæret, aut etiam à quacumque causâ id factum fuerit, inflammatio & strangulatio accesserit, nihil remedii superest, quam ut operatio chirurgica sine mora suscipia-

cipiatur, quam ancipitis eventus esse, ægrumque in vitæ discrimen con-
 jicere experientia haud raro evincit. Completa, nempe cystide ad scrotum
 in viris, in feminis vero ad muliebria usque descendente, enterocele aut
 epiplooele natales præbere solet, eo, quod laminam peritonæi internam
 simul deorsum rapit, in quam, quia infundibuli figuram induit, omen-
 tum, frequentius intestinorum aliquod delabitur, quæ nisu atque pressione
 sua annulos magis dilatant, tumorisque molem augment, & strangulationem
 inflammationemque citius & certius inducunt, adeoque malum gravissi-
 mum & complicatum reddunt. Præterea vesica ita prolapsa alias etiam par-
 tes, cum quibus connexa est, loco & sede sua movet, nempe intestinum
 rectum, de quo casum in E. N. C. [k] adnotatum legimus, vaginam
 item uterinam aliasque, quas sicco pede hic transimus. In infantibus,
 uti omnibus herniis, ita & huic majori cum successu opem ferre in artis
 potestate est. In senibus e contrario plus periculi alit, & difficilius reponi-
 tur, idque plures ob rationes, quarum non ultima est muscoli obliqui ex-
 terni aponeurosis in hac ætate firmiter atque siccior reddita. Quod jam
 herniam cum uteri prolapsu conjunctam attinet, illa matrice in situm natu-
 ralem reposita, inque eodem detenta uno eodemque labore restituitur;
 idem de vagina ejus foras prorumpente sentiendum est. Si denique calculi
 aliaque corpora heterogenea præter uterum non parum eo contulerunt, iis
 dextra manu & sectione exemptis hic morbus situs vel sponte curatur, vel
 facili postea negotio & arte restituitur.

T H E S. X X X I.

Quod jam ultimo loco curam herniæ cysticæ attinet, circa quam mor-
 bo e supra memoratis signis cognito ars vel medica vel chirurgica maxime
 occupata esse debet, primo tenendum est, quod, uti modo in prognosi
 annotavimus, si malum vitio conformationis in utero jam contracto debe-
 tur, in artis potestate non sit, medelam aliquam afferre, quia illo in ca-
 su vesica urinaria non modo cum annulis, sed & scroto atque testiculi tu-
 nicis firmiter coaluit, quam ut ab illis perita etiam manu separari queat,
 aut si vel maxime id tentare allaboret medico-chirurgus rerum suarum ma-
 xime gnarus, utique laborem irritum suscipiet, quia ejusmodi figura &
 situs vesicæ, utut in se spectatus contra ordinarias naturæ leges sit, in
 ejusmodi tamen subjectis, in quibus à nativitate ita se habet, non sine
 omni ratione naturalis seu rectius congenitus æstimandus est. Præterea si
 etiam artis magistro licet esse adeo felici, ut vesicam ita constitutam reponat,
 & repositam in situ conservet, non sine fundamento conijcere licet,
 gravissima inde symptomata subsequutura esse, nullis remediis mitiganda
 aut profliganda, imo & funestum metuendum esse eventum. Proinde cum
 sæpius allegato *Mery* hunc affectum incurabilem pronunciamus, fatius esse
 putan-

[k] Dec. II. Ann. V. obs. 71.

putantes, in hoc rerum statu nihil tentare, quam felicem curam magno, sed irrito hiatu polliceri, eoque ipso & ægri vitæ & propriæ famæ male consulere. Quod si vero, uti nobis persuasum est, sæpius allegata hernia postea demum à causis adventitiis, iisque variis prognata fuit, non omnis felicioris curæ spes decollat. In qua tradenda omnes circumstantias & cautelas exponere eo minus necessarium ducimus, quo magis in aprico est, plurimas ab istis, quæ in bubonocele inculcari & attendi solent, atque in plerisque monumentis medico-chirurgicis obviæ sunt, parum aut nihil discrepare; sed id potissimum agemus, ut quædam momenta nostro affectui propria, aut etiam non cuivis cognita enarremus atque exponamus. Cardinem rei in taxi verti, seu, ut clarius loquamur, in eo, ut viscus e sede prolapsus scite atque dextre reponatur, & repositum suo in loco conservetur, nemo ignorat. Ad hoc facilius præstandum suadent, ut impedimenta prius removeantur, quorum hic præcipuum est humor excrementitius in renibus sequestratus, & continuo in vesicam depluens. Hic si accumulatus est pressione tumoris & scroti elevatione manu chirurgi vel etiam ægri facta evacuetur, aut, si hoc fieri nequit, instrumento, quod catheterem vocant, blanda manu immisso, &, quod supra inculcavimus, non multum ulro citroque agitato, quo ipso, uti vesicæ in alvum reductio non parum promovetur, ita non proorsus inutile esse censemus, intestinum rectum injecto clystere e sordibus suis pariter liberare, uti in enterocele fieri solet. Circa situm, in quem æger componi debet, annotamus, supinum capite retrorsum inclinato minus commodum videri, utpote quo muscoli abdominis tenduntur, eorumque annuli magis ad se invicem accedunt, præprimis ille muscoli obliqui interni ab externo multum clauditur; uti idem in omni infimi ventris dilatatione contingit. Quo facto longe abest, ut hac compressione reductio juvetur, quin potius difficilior reddatur. Quam ob rem satius esse credimus, methodum quam sæpius laudatus & non satis laudandus *Winslow* in prælectionibus chirurgicis in Horto Regio Parisiensi institutis tradidit, sequi, qua ægrum in utrumque genu & cubitum procumbere jubet, capite versus terram propendente, quo in situ muscoli & annuli relaxati partibus intromittendis aditum facilius concedunt.

THE S. XXXII.

Postquam ægri æque ac chirurgi voto successus respondit, bracherium subjecto & prolapsus naturæ accommodatum parti affectæ applicetur, quo in junioribus diu gestato, junctis, si opus est, remediis appropriatis, præprimis si malum recens fuerit, annulus interdum constringitur, & æger à malo hoc satis molesto immunis postea vivit. Sed hic probe cavendum est, ne aliqua vesicæ parte adhuc protuberante subligaculum illud adhibeatur, illaque magis minusve comprimatur, utpote à quo dolor non

levis, aliqualis urinæ supressio aliaque symptomata graviora certo certius insequuntur; quod auxilium utut palliativum sit, nihilominus idoneum est, recidivam amoliendi aut etiam ulteriorem progressum avertendi. Quod si vero vel inveteratus mali status, vel vesicæ cum partibus supra memoratis adhæsiō, vel inflammatio, vel alia symptomata, quæ præsto sunt, ejusmodi tentamen inutile profus reddunt, alia enchiresi res suscipienda est, nihil aliud remedii tunc superest, quam ut ad operationem sine mora confugiat, quæ quia anceps est & dubii eventus, adstantibus periculum, in quo æger versatur, exponendum. Non vero multis explicabimus, quæ vel ante operationem vel in eadem vel etiam post eam sollicite observanda sunt: scilicet ut ægri corpus convenientibus remediis præparetur, & si repositionis conamen ex voto non successit clysteribus, fotibus, inunctionibus atque balneis partes eo disponantur, ut si corruptio earum è livore cutis cognoscenda jam præsto est, operatio non suscipiatur, non minus qua ratione illa instituenda sit, & quæ methodus præ aliis eligenda ponderet. Ut porro in administratione reductio non è directo sed versus ossa ilei tentetur, annulorum decursum probe attendendo, simul etiam considerando, anulum obliqui externi huic actioni quam maxime obicem ponere, nec non illam portionem, quæ ultimo elapsa fuerat, primum immittendo. Non minus in inveterata, si pars prolapsa cum testiculo aut seroto coaluit, levi manuum opera inde separetur, potior vero vesicæ, quam illorum ratio habeatur, quo illa integra maneat atque illæsa, aut si divisio fieri nequit, ad suppurationem usque relinquatur; ut etiam si dilatandus annulus est, scalpello recurvo theca munito (*bistouri caché*) aut cathetere sulcato lamella utrinque instructo utatur chirurgus, ad læsionem vesicæ protuberantis præcavendam; ut etiam arteria epigastrica sollicite evitetur. Neque prolixi erimus monere, ut post operationem apparatus idem ac eodem modo, uti in bubonocèle applicetur, accidentibus quovis modo obviam eatur, præprimis feбри atque convulsionibus; annulus item quantum in arte positum est, consolidetur, aut, si hoc obtineri nequit, ad recidivam præoccupandam bracherium, quod annulos probe comprimat, per aliquod tempus gestetur. Et quæ sunt alia, quæ pagina hæc non capit, atque à bubonocèles enchiresibus haud discrepant.

T H E S. X X X I I I.

In aliquibus vero, quæ haud exigui momenti sunt, non parum differt, quorum primum est, quod cystis urinaria, non uti intestinum aut omentum peculiari sacco extraordinario atque; à lamella peritonæi interna formato involuta sit, sed solum aliqua ejus portio eidem superimposita, quod ideo probe notandum esse censemus, ne operator ejus defectum animadvertens aliquid insoliti subesse existimet, aut de ejus existentia persuasus, loco illius alias partes, sed infelici conamine incidat. Qua occasione monemus, nos ea, quæ modo de sacco peritonæi diximus, de extraordinario intellecta velle.

Nam

Nam quod productionem lamellæ externæ vasa spermatica comitantis & in statu hoc p. n. mole ut plurimum auctæ spectat, illa pariter ac in alia bubonocèle occurrit; est ergo hic nonnisi unicus & simplex, qui in reliquis duplex cernitur. Quo supposito Petiti enchiresis, qua saccum internum non incidit, sed integrum una cum partibus prolapsis in alvum reponit, nullum hic locum invenit. Secundo quod liquor serosus, qui in operatione bubonocèles effluere alias solet, hic quoque non reperitur; quod ipsum conceptu facile cuius est, qui in memoriam sibi revocat, quod modo dictum à nobis est, nempe saccum peritonæi hic deesse, in quo serositates ex abdominis cavo depluentes hospitantur, nisi quod si forte saccus superior inciditur, non minus aliquid feri effluere conspiciatur. Idem contingit, si instrumentum ulterius, quam par erat, adactum vesicam lædit, quo facto, lotium, si quod adest, à dicta serositate diversum profluit. Flatus in intestino strangulato à facibus incarcerati repositionem enteroceles haud raro retardant, quandoque etiam omnino eludunt, quod hic ab urina non æque expectandum est, & quidem eam ob causam, quia illa tanquam corpus fluidum in inferiorem vesicæ partem facilius propellitur, atque portio prolapsa hoc modo depletur, excepto illo casu, in quo annuli medium vesicæ adeo comprimunt, ut viam ei & transitum præcludant; insuper quia cystis urinaria in infimi ventris cavitate non ita libere fluctuat ac intestina, repositione rite peracta ægrum non ita facile recidivæ obnoxium esse judicamus. Circa dietam observandum, ut æger postmodum à potus ingurgitatione & diureticorum usu sibi quam maxime caveat, ob metum novæ dilatationis vesicæ, & mali inde repullulantis, ut & mictum non diutius retineat, sed quam primum accedente stimulo admonetur, illius excretionem promoveat.

THE S. XXXIV.

Et hæc de cura prolapsus per inguinum alterutrum dicta sufficiant, quibus verbo subjungimus illam, quæ in altera specie annotanda venit, scilicet si vesica una cum utero aut ejus vagina in sinum pudoris descendit, specialis ei cura vix debetur, valet quippe hic illud, quod medici semper in ore habent: Morbo primario curato, secundarium, seu qui ab illo natales duxit, sponte cedere, aut saltem levi postea negotio profligari. Omnem ergo operam in eo collocet medico-chirurgus, ut dextro manuum ministerio matricem ejusque vaginam debitum in situm reponat, atque in eo, quantum possibile est, retineat, quem finem, si assequutus fuerit, vesicam simul in locum ordinarium restitutam credat. Quod si vero illa ipsa calculos in sinu suo foveat, consilium ex arena capiat, & illud præsidii genus, quod *Ruyshius* adhibuit, pariter amplectatur, atq; lithotomia apparatus hactenus in usitato instituta eos eximat, ne gravitate sua repositioni obicem ponant, quæ utut felici cum successu facta perhibeatur, nostro iudicio non levi difficultate premitur, quia si uterus simul laborat, ille operatori locum & spatium

tium vix concedit, si vagina, illa simul ob rugositatem quam præ se fert, non sine periculo inciditur. Quamobrem si hæc circumstantiæ illam fieri non permittunt, eadem non nisi utero aut vagina in situm repositis & quidem methodo ordinaria instituantur. Quod si denique inversio colli eventu rarissimo cuidam in praxi occurrat, quia ejus observatio *Corn. Solingen* propria &, quantum novimus, specialis est, optime faciet, ut eo modo incedat, quo ipse usus est, qui in eo consistit, ut fotu conveniente præmissa ope specilli corio molliore atque spongia muniti, nec non liquore adstringente imbuti collum pristinum in locum restituere, & subligaculo commodo in situ illo detinere allaboret. Et hæc sunt ea, quæ de nostro affectu in medium proferre è re esse duximus. Plura quidem, fatemur, de hoc argumento, si è re visum esset, maxime circa curam adduci potuissent, verum ne nimium excrescat hic labor, vela contrahimus, *Deo ter. opt. max.* pro concessis hactenus viribus devotas & humillimas gratias persolventes. B. L. enixe rogatum cupimus, velit qualemcumque hunc ingenii factum benignis oculis excipere, atque si plures in eo nævos deprehenderit, sibi in memoriam revocare, tyronem plurima subterfugere. Eos vero, qui in more habent, omnia theonino dente rodere parum curamus.

F I N I S.

CHRIS.

CHRISTOPH. HENR. P APEN

P H Y S I C I G O T T I N G E N S I S

E P I S T O L A

A D I L L U S T R I S S I M U M V I R U M

A L B. D E H A L L E R

D E S T U P E N D A H E R N I A D O R S A L I.

 UOTIES ad te *Vir Illustris* aditus mihi patet, toties ex familiaris colloquio medico, quod pro humanitate & favore in me semper collato nobis intercedit, lætus recedo. Benevolis auribus historias morborum & observationes meas clinicas non solum excipis, sed & annotationes qualescumque ad incrementum artis salutaris pertinere, & fulcra praxis rationalis esse mascule censes. Sic quoque est, quod ars sanandi majorem certitudinem, maximumque semper incrementum ceperit, quando viri eruditi, acumine ingenii præditi, depravata imaginatione non contaminati, ex principiis genuinis observationes & historias morborum cum judicio discretivo ad corpora morbis labefactata applicare docuerunt: cum e contrario, præconceptæ opiniones, falsæ hypotheses, fictæ ac lepidæ fabulæ, quæ vana gloriola subinde supposuit, diesque deleret, detrimento & opprobrio arti omnino fuerint. Bona igitur tua gratia ac venia, observationem rarissimam herniæ dorsalis stupendæ magnitudinis, de qua nuper tecum communicare licuit, quamque, ut literis consignaretur, dignam judicasti, sine fuce & verborum pompa tibi trado, &, ut verbis Baglivi utar: expertus loquor, vera dico, sancteque affirmo.

Virgo rustica Anna Elisabeth Vofs quinquaginta annorum, robusta ac quadrata, die vicesimo octavo julii hujus anni sole tum maxime urente, ut in Farenheitiano thermometro mercurius ad 94. gradus adscenderet, raro utique exemplo, messoria falce occupata subitanea morte extincta est. Inde vicesimo nono julii a præfectura regia Harste vocatus, in pago *Herperhausen*, qui in agro nostro Göttingensi situs est, sectionem legalem una cum chirurgo nostro *Bornemann* institui. Cum non plures quam viginti quatuor horæ a morte femine præterlapsæ essent; ob calorem tamen summum cadaver maxima putredine correptum reperimus. Nulla læsio externe

Tom. III.

R r

terne

